

Problemen rondom het Nederlandse Immigratiebeleid

Profielwerkstuk

Luut van Gent en Silke van der Wal

Maatschappijwetenschappen, Godsdienst/Levensbeschouwing

Dhr. C. Vogelvanger

Sneek

21-10-2018

Problemen rondom het Nederlandse Immigratiebeleid

Profielwerkstuk

Luut van Gent en Silke van der Wal

Godsdienst/Levensbeschouwing

Dhr. C. Vogelvanger

CSG Bogerman Sneek

21-10-2018

Inhoudsopgave

Abstract	5
Voorwoord	6
1. Inleiding	7
2. Achtergrond	9
2.1 Asielprocedure	9
2.2 Geschiedenis van het inburgeringstraject	12
2.3 Cijfers met betrekking tot het inburgering	16
2.4 Inburgeringscursus	16
2.5 Participatieverklaring	18
2.6 Onderdelen inburgeringsexamen	20
2.7 Inhoud en beoordeling inburgeringsexamens	20
3. Hypothesen	23
Hypothese 1	23
Hypothese 2	23
Hypothese 3	23
Hypothese 4	23
4. Model	24
5. Respondenten	25
6. Procedure	26
7. Onderzoeksinstrumenten	27
7.1 Vragen achtergrond respondenten	27
7.2 Vragen Kennis van de Nederlandse Maatschappij	27
7.3 Overige vragen	28
7.4 Beoordeling bruikbare vragen	29
8. Analyse	33
8.1 Correlatie 1	33
8.2 Correlatie 2	34
8.3 Correlatie 3	35
9. Resultaten	36
10. Discussie	39
Hypothese 1:	39
Hypothese 2:	39
Hypothese 3:	39
Hypothese 4:	40
11. Conclusie	42
12. Aanbeveling	44

13. Nawoord	45
Bibliografie.....	46
Bijlagen.....	50
1. Literatuuronderzoek.....	50
1a. Nederlandse normen en waarden (Rijksoverheid, 2014)	50
1b. Toespraak Máxima Nederlandse identiteit (Koninklijk Huis, 2007).....	51
1c. Het multiculturele drama door Paul Scheffer.....	53
2. Overige onderzoeken.....	54
2a. Onderzoek Historisch nieuwsblad (Historisch Nieuwsblad, 2018).....	54
3. Interviews	55
3a. Wethouder en ambtenaar	55
3b. VluchtelingenWerk Nederland.....	57
3d. Taalschool.....	58
4. Kwantitatief onderzoek.....	59
4a Vragenlijst inburgeringstest Kennis van de Nederlandse maatschappij (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd)	59
4b Open vragen over examen KNM	61

Abstract

This thesis is about the immigration policy in the Netherlands. This policy is made for immigrants and the Civic Integration Act, the law about this policy, exists since 2007. To settle in the Netherlands, the first thing the immigrants need to get, is their residence permit. When they have this permit, their integration process starts.

In this thesis, we did a lot of literature research on how the Dutch immigration policy has changed in the last couple of years. We discovered that there have been a lot of changes in the Civic Integration Act of the Netherlands. The biggest modification we found, is the relocation of responsibility. In 2013, the refugees have become responsible of their own integration in our country. This development has brought a lot of problems with it. First, a lot of the refugees that come to the Netherlands, don't understand the Dutch language. It is very difficult for these people to find their way in the Dutch society as they are barely guided as they make their way to a language school. Another problem we discovered, is the difficulties the refugees come across when they have to choose a good school to go to.

We also did research about the Dutch core values and specifically, which support the Dutch immigration policy. We did this by researching the government's statements about these core values and asking the Dutch people themselves by conducting a questionnaire and using former questionnaires about this topic.

We also did a research on the Dutch civic integration examination. We looked at the way Dutch people score on this exam. In order to research this, we conducted a survey that was answered by 122 respondents. We used SPSS to analyse the answers given by the respondents and we used our findings to support or to prove otherwise. We discovered that some of the questions in the exam are not reliable and do not measure the degree of being integrated. We also asked our respondents about their opinion on the civic integration examination, where we discovered that this corresponds with the statistic results and with the findings of our literature research. Hereafter, we discussed the conclusion drawn from our hypotheses out of the quantitative research by mentioning other factors, which influence the outcome of the research, to give a complete view of the procedure behind this test.

Besides our quantitative and literature research, we also did some qualitative research where we interviewed a few people who have some kind of expertise in the field of civic integration. In conclusion we discovered many problems in the civic integration policy and specifically in the civic integration examination. Based on the conclusions drawn in our thesis, we did a few recommendations to the Ministry of Social Affairs and Employment regarding these problems. We strongly advised them to at least make the information provision more adequate, but to also make a transparent policy as the government promised regarding integration. Furthermore, we recommended the government to give more responsibility to the townships as they have a clearer view on the integrators in their towns.

Voorwoord

Dit is een profielwerkstuk (PWS) gemaakt door Luut van Gent en Silke van der Wal. Wij zitten in zes VWO op het Bogerman College in Sneek. Wij hebben dit PWS binnen het vak Godsdienst en Levensbeschouwing gemaakt en het gaat over het immigratiebeleid in Nederland. Vanaf januari 2018 tot oktober 2018 zijn wij bezig geweest met dit PWS.

Wij hebben het onderwerp ‘immigratiebeleid in Nederland’ gekozen, omdat we vaak verhalen horen over de gevaarlijke reizen die veel vluchtelingen maken, maar bijna nooit over hoe hun reis verdergaat als ze in Nederland mogen blijven. Hier wilden we dus graag meer over weten.

Wij hebben in dit PWS een kwalitatief, kwantitatief en een literatuuronderzoek gedaan. Wij hebben hierin onderzoek gedaan naar de mate waarin Nederlanders slagen voor een inburgeringsexamen. We hebben samen met onze begeleider meneer Vogelvanger onze hoofdvraag en deelvragen geformuleerd. Na uitvoerig onderzoek te doen, hebben wij deze vragen kunnen beantwoorden.

Allereest willen wij onze begeleider meneer Vogelvanger bedanken, die ons veel heeft geholpen bij het maken van dit profielwerkstuk. We konden goed bij hem terecht met onze vragen en hij liet ons kritisch naar ons eigen werk kijken. Hij heeft ons ook weten te inspireren en hij heeft ons goed gemotiveerd om door te blijven gaan. Daarnaast willen we ook meneer Dekker bedanken, die ons heeft geholpen met het uitwerken van ons kwantitatieve onderzoek. Zonder zijn hulp hadden wij nooit ons onderzoek op deze manier op papier gekregen. Wij willen ook elkaar bedanken, omdat we tijdens het maken van dit PWS nog steeds onze vriendschap hoog hebben kunnen houden en elkaar altijd hebben kunnen respecteren. We hadden niet durven dromen dat onze samenwerking zo goed ging en we zijn ontzettend trots op elkaar. Tot slot willen wij ook alle respondenten bedanken voor het invullen van onze enquête. Zonder hun medewerking hadden wij ons kwantitatieve onderzoek nooit kunnen voltooien.

Wij wensen u veel leesplezier toe.
Luut van Gent en Silke van der Wal
Sneek, 21 oktober 2018

1. Inleiding

Dit is een deel van het verhaal van Abdulaziz uit Syrië. Hij is in 2015 via Turkije naar Nederland gevlucht. Alles wat hij meenam is hij verloren in Hongarije, toen hij moest vluchten voor de politie. Hij vertelt over zijn vriend Orwa, die zijn steun en toeverlaat is geweest tijdens zijn reis:

'Mijn familie komt uit Aleppo, maar de laatste 3 jaar woonde ik in de binnenstad van Damascus. Daar was de oorlog toen nog niet doorgedrongen. Toen mijn ouders en zusje naar Turkije vluchtten, maakte ik mijn middelbare school af en studeerde ik een jaar economie. Maar uiteindelijk ging het niet meer. Er waren bombardementen. Ik hoorde verhalen dat studenten ook in dienst moesten. Toen ben ik naar Turkije gevlucht.'

'Mijn vriend Orwa wachtte in Athene op ons en zo begon onze tocht door Europa. We liepen dwars door Macedonië en Servië. Orwa is een ongelooflijk sterke jongen, zowel fysiek als geestelijk. Hij sleepte ons er iedere keer weer doorheen. Als mijn zus en ik doodmoe langs de weg wilden gaan zitten, als we wilden opgeven, dan zei hij: "nee, we moeten door, kom op!" Dankzij zijn doorzettingsvermogen bereikten we uiteindelijk Hongarije. Ik denk dat we dat zonder hem niet gered hadden. Hongarije was overigens een nachtmerrie: bijna was ik, vluchtend voor de politie, mijn zusje kwijtgeraakt. Ik zag maar steeds mijn moeders gezicht voor me, teleurgesteld en verdrietig: "Jij zou toch op haar passen?" Maar gelukkig vond ik haar terug' (Abdulaziz, sd).

Dit is natuurlijk maar een deel van het verhaal van Abdulaziz, want een ander groot deel van zijn verhaal speelt zich af binnen de Nederlandse landsgrenzen; het inburgeren. Bijna alle verhalen die we over vluchtelingen kennen gaan over de gevaarlijke reizen en alle heftige dingen die ze meemaken. Maar wat gebeurt er zodra er bepaald is dat ze mogen blijven? Daar zijn een stuk minder verhalen over te vinden. Toch lopen veel vluchtelingen tegen problemen aan zodra ze moeten inburgeren in Nederland. Wij gaan in dit PWS antwoord geven op onze hoofdvraag: In hoeverre realiseert het Nederlandse inburgeringstraject de vooraf gestelde doelen? Deze vraag zullen wij proberen te beantwoorden door antwoord te geven op een aantal deelvragen:

- Wat houdt het immigratiebeleid in?
- Hoe verloopt de asielpcedure?
- In welke mate slagen Nederlanders voor de inburgeringstest?
- Op wat voor manier wordt de Nederlandse samenleving/identiteit neergezet in de inburgeringstest?
- Wat is de algemene opvatting over de Nederlandse normen en waarden?
- Wat zijn de normen en waarden die de overheid naar voren wil brengen in het inburgeringsexamen?
- Komen deze normen en waarden ook daadwerkelijk naar voren?

Ons PWS gaat dus met name over het inburgeringsproces en het inburgeringsexamen en de normen en waarden die hierin naar voren komen. We gaan ook onderzoek doen naar hoe Nederlanders scoren op een inburgeringsexamen. We hopen hiermee meer duidelijkheid te krijgen over hoe het verhaal van bijvoorbeeld Abdulaziz verder gaat, maar

ook dat van de ruim 14.500 andere vluchtelingen die het afgelopen jaar in Nederland asiel hebben aangevraagd. (Vluchtelingenwerk, 2018) Wij doen dit door literatuuronderzoek te doen voor de achtergrond, kwantitatief onderzoek voor statistische analyses en kwalitatief onderzoek om de analyses te onderbouwen. Veel van het onderzoek dat wij hebben gedaan hebben we niet volledig opgenomen in het profielwerkstuk, maar verwijzen we naar de bijlagen. Dit vanwege het behouden van de leesbaarheid van dit verslag en de mindere mate van relevantie van deze onderzoeken. Wij raden wel aan de bijlagen te lezen. We beginnen ons PWS met de achtergrond van het inburgeringstraject. Hierbij onderzoeken wij hoe het inburgeringstraject eruitziet en hoe het is veranderd ten opzichte van vroeger. Hierna begint ons kwantitatieve deel, waarin we onderzoek doen naar de vragen uit een inburgeringsexamen. Hierna volgt ons literatuuronderzoek.

2. Achtergrond

Wij hebben onderzoek gedaan naar hoe een inburgeringstraject eruitziet. Naar aanleiding van dit onderzoek hebben wij een stuk geschreven over de achtergrond van het inburgeringstraject. In dit hoofdstuk wordt beschreven wat een vluchteling moet doorlopen zodra hij in Nederland komt, tot aan het moment dat hij slaagt voor zijn inburgeringsexamen. Wij zullen eerst wat over de asielprocedure vertellen, daarna over de geschiedenis van het inburgeringstraject en over de beoordeling van de examens. Deze onderwerpen zijn verdeeld met verschillende tussenkopjes.

2.1 Asielprocedure

In Nederland is inburgeren verplicht. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft hiervoor beleid gecreëerd, wat door andere instanties wordt uitgevoerd. Het beleid van SZW bestaat uit het leren van de Nederlandse taal en het hebben van een helder beeld van de Nederlandse samenleving. Voor sommige mensen is inburgeren niet verplicht. Wanneer je afkomstig bent uit Europa is dit niet noodzakelijk, wanneer je 18 jaar of jonger bent, of minimaal 8 jaar in Nederland leerplichtig bent geweest. Mocht je in het land van herkomst al weten dat je in Nederland gaat wonen, moet je daar al een basisexamen inburgering maken.

Een asielzoeker die naar Nederland komt moet zich eerst melden bij de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM). De AVIM is een onderdeel van de politie en zij houden toezicht op de vreemdelingen in Nederland. De AVIM registreert je persoonlijke gegevens en nemen vingerafdrukken. Dit doen ze bij alle nieuwkomers. Asielzoekers krijgen dan een folder waarin een aantal zaken staan die ze moeten weten, voordat hun asielprocedure begint. Ze hebben zes dagen de tijd om uit te rusten van hun reis en om zich voor te bereiden op hun asielprocedure (Rijksoverheid, 2015).

Iemand die asiel wil aanvragen in Nederland, moet aan kunnen tonen dat er sprake is van gevaar in het land van herkomst. Dit kan bijvoorbeeld oorlog, vervolging of onmenselijke behandeling zijn. Of een asielzoeker een verblijfsvergunning krijgt, bepaalt de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

De IND is verantwoordelijk voor de uitvoering van het vreemdelingenbeleid in Nederland. Dit houdt in dat de IND alle aanvragen beoordeelt van vreemdelingen die in Nederland willen verblijven of Nederlander willen worden. De IND bekijkt ook of iemand al is geregistreerd in een ander land. Een asielzoeker moet altijd zijn asielprocedure doorlopen in het land waar hij als eerst wordt geregistreerd (Rijksoverheid, 2015).

Het vreemdelingenbeleid is nodig om de instroom van vreemdelingen in Nederland goed te laten verlopen. Niet iedereen kan zomaar in Nederland verblijven of Nederlander worden. Daar zijn bepaalde voorwaarden aan verbonden. Die voorwaarden worden bepaald door:

- het land van herkomst
- verblijfsduur in Nederland

- reden van verblijf
- inkomen of leeftijd

Een verblijfsvergunning geeft je het recht voor een bepaalde tijd in Nederland te verblijven (Wet Inburgering, 2017).

Dan vindt er een onderzoek naar tuberculose (TBC) plaats. Dit onderzoek vindt plaats, omdat TBC een erg besmettelijke ziekte is. Als er TBC wordt vastgesteld, wordt een asielzoeker daar eerst voor behandeld. Daarna gaat de asielprocedure verder (Immigratie en Naturalisatiedienst, 2015).

Tijdens de asielprocedure krijgen asielzoekers onderdak, voeding en medische zorg van de overheid. Dit gaat van start als een vluchteling zich heeft aangemeld bij de AVIM. Alle voorgaande stappen duren niet langer dan maximaal drie dagen. Na de registratie worden vluchtelingen naar een andere opvanglocatie gebracht door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Ze komen dan in een asielzoekerscentrum in de buurt van het kantoor waar de IND hun asielaanvraag behandeld (Rijksoverheid, 2015).

Het COA is verantwoordelijk voor de opvang en de begeleiding van asielzoekers. Zij werken nauw samen met andere instanties om het asielproces zo soepel mogelijk te laten verlopen. Het COA is een zelfstandig bestuursorgaan en valt onder de politieke verantwoordelijkheid van Ferdinand Grapperhaus, minister van Justitie en Veiligheid. Het COA legt verantwoording af aan dit ministerie. De taken van het COA zijn vastgelegd in de Wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers. Tijdens de opvang worden alle vluchtelingen door het COA uitgenodigd voor een medische intake bij het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GCA). Zo kan het COA de juiste medische zorg bieden. (Immigratie en Naturalisatiedienst, 2015)

Tijdens deze medische intake vindt er een onderzoek plaats door een verpleegkundige van de Forensisch Medische Maatschappij Utrecht (FMMU). Dit onderzoek is bedoeld om vast te stellen of iemand geestelijke of lichamelijke problemen heeft. Vluchtelingen kunnen dit onderzoek weigeren. In dat geval kan de IND geen rekening houden met de gezondheid van een vluchteling tijdens de asielprocedure. Dit medische onderzoek staat los van de medische zorg waar de vluchtelingen gebruik van kunnen maken tijdens hun opvang bij het COA.

Dan krijgen de vluchtelingen een voorlichting van VluchtelingenWerk Nederland. Ze krijgen informatie over de asielprocedure en medisch advies als dat nodig is. Tijdens deze gesprekken is er een tolk aanwezig. De medewerkers van VluchtelingenWerk Nederland informeren en ondersteunen de vluchtelingen ook tijdens de asielprocedure. De diensten van VluchtelingenWerk zijn gratis.

Waarom krijgt u deze folder?

U wilt asiel aanvragen in Nederland. De asielprocedure begint niet meteen nadat u in Nederland bent aangekomen. U krijgt tijd om uit te rusten van uw reis en u voor te bereiden op de Algemene Asielprocedure. Ook wordt er een aantal zaken van u gevraagd. U krijgt hiervoor minimaal zes dagen de tijd.

In deze folder leest u stap voor stap wat er aan de asielprocedure vooraf gaat.

Afbeelding 1: Deel uit een folder die vluchtelingen krijgen aan het begin van hun asielprocedure. De folder is volledig in het Nederlands (Immigratie en Naturalisatiedienst, 2015).

De folder geeft informatie over wat de asielzoekers van Vluchtelingenwerk kunnen verwachten: ‘VluchtelingenWerk Nederland is een onafhankelijke mensenrechtenorganisatie en is opgericht om de belangen van asielzoekers te behartigen. VluchtelingenWerk geeft u informatie en uitleg over de asielprocedure, informeert en ondersteunt u persoonlijk bij het doorlopen van deze procedure en bemiddelt bij problemen met andere organisaties. Zij werkt hierin nauw samen met uw advocaat. VluchtelingenWerk beslist niet over uw asielaanvraag.’ - uit de folder: ‘Voordat uw procedure begint’ (Immigratie en Naturalisatiedienst, 2015). Wij hebben ook een interview gehouden met Vluchtelingenwerk, te lezen in bijlage 3b.

Dan begint de Algemene Asielprocedure (AA). De asielzoeker doorloopt deze procedure, die in de regel maximaal acht dagen duurt. Hierin doet de asielzoeker zijn verhaal en beoordeelt de IND de aanvraag. Soms kan een aanvraag niet binnen acht dagen worden beoordeeld, omdat er bijvoorbeeld meer onderzoek nodig is. Dan komt de asielzoeker in een verlengde procedure. Het blijkt regelmatig voor te komen dat een asielzoeker meer onderzoek nodig heeft, waardoor dergelijke procedures vaak erg lang duren en voor veel uitstel zorgen. Er wordt soms zelfs geïmpliceerd dat het IND opzettelijk probeert de AA te verlengen om redenen te zoeken om een asielzoeker te kunnen laten wegsturen (Galidi, 2016). Een asielzoeker hoort meestal binnen zes maanden van de IND of hij een verblijfsvergunning krijgt, maar de IND kan deze tijd met negen maanden verlengen, bijvoorbeeld als er meer onderzoek nodig is. Als een aanvraag wordt afgewezen, kan een asielzoeker hiertegen in beroep gaan, in overleg met een advocaat (Rijksoverheid, 2015).

Tijdens de asielprocedure kunnen de asielzoekers dan ook gebruik maken van een advocaat. Deze advocaat werkt onafhankelijk van de Nederlandse overheid. Omdat de termijnen van de asielprocedure erg kort zijn, zorgt de Raad voor Rechtsbijstand ervoor dat de asielzoekers een advocaat krijgen toegewezen. De Raad voor Rechtsbijstand zorgt ervoor dat asielzoekers hulp krijgen van een advocaat als ze dit zelf niet kunnen betalen. Zij vergoeden dit ook, als de asielzoekers hier geen geld voor hebben.

Een snellere procedure geldt wanneer:

- er een ander lidstaat van de EU verantwoordelijk is voor de behandeling van de asielaanvraag
- de asielzoeker al bescherming in een ander lidstaat heeft gekregen
- de asielzoeker uit een ‘veilig’ land komt.

De asielzoeker krijgt dan geen zes rustdagen en krijgt maar één gesprek met de IND. In dat gesprek moet hij kunnen aantonen dat zijn land van herkomst niet veilig is voor hem, of hij moet kunnen aangeven waarom hij niet naar een ander lidstaat kan gaan. De IND neemt in deze procedures sneller een beslissing. Als de asielzoeker uit een veilig land komt, moet hij Nederland onmiddellijk verlaten.

Als de asielzoeker een verblijfsvergunning krijgt, is dat eerst een tijdelijke vergunning die vijf jaar geldig is.

Na deze vijf jaar bekijkt de IND of een asielzoeker nog steeds bescherming van Nederland nodig heeft en of hij voor het inburgeringsexamen is geslaagd. Als dat het geval is, krijgt de asielzoeker een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. Hij mag dan de rest van zijn leven in Nederland wonen en werken, tenzij hij een ernstig misdrijf pleegt, dan kan de vergunning weer worden ingetrokken. Bij een afwijzing moet de asielzoeker Nederland verlaten. Dit gebeurt eventueel onder begeleiding van de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V)

2.2 Geschiedenis van het inburgeringstraject

In het jaaroverzicht Migratie- en Asielbeleid van de IND van 2007 wordt het volgende gezegd over de Wet inburgering: ‘Vanaf 1 januari 2007 is de Wet inburgering van kracht, die de eerdere wet- en regelgeving op dit terrein vervangt. De wet legt aan in beginsel alle vreemdelingen in Nederland de verplichting op om het inburgeringsexamen met goed gevolg af te leggen. Dit moet voor een deel van de vreemdelingen binnen drieënhalf jaar, voor een ander deel binnen vijf jaar gebeuren. Enkele categorieën vreemdelingen zijn uitgezonderd van de verplichting, bijvoorbeeld ongeneeslijk zieke mensen of (voornamelijk geestelijke) gehandicapten. Het inburgeringsexamen toetst talenkennis en kennis van de Nederlandse samenleving. Het slagen voor het inburgeringsexamen is een voorwaarde voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. Niet voldoen aan de verplichting kan verder ook bestraft worden met een boete’ (Rijksoverheid, 2015). Hierin wordt uitgelegd dat iedere vreemdeling in Nederland binnen drie jaar geslaagd moet zijn voor het inburgeringsexamen. Analfabeten krijgen vijf jaar de tijd om dit te halen.

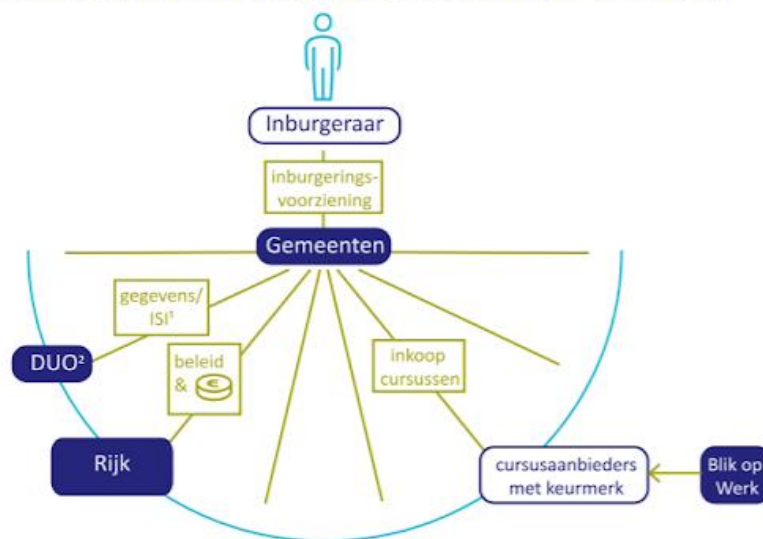
Door het ‘Deltaplan Inburgering’ in 2007 konden gemeenten aan iedere inburgeraar een inburgeringstraject aanbieden. Deze trajecten duurden meestal tussen 12 en de 18 maanden. Hierin werd de inburgeraar klaargestoomd voor het inburgeringsexamen. Daarnaast hadden veel gemeenten door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu gefinancierde ‘Taalcoachprojecten’ lopen, waarbij een vrijwillige taalcoach de inburgeraar individueel ondersteunde (Wet Inburgering, 2017). De verantwoordelijkheid lag bij dit plan vooral bij de gemeenten, die ervoor moesten zorgen dat elke nieuwkomer goed zou inburgeren.

In het gedoogakkoord onder Rutte I (VVD-CDA, 2010) ‘Vrijheid en verantwoordelijkheid’, werd onder andere bezuinigd op het integratiebeleid. Hier wordt in het regeerakkoord uit 2010 het volgende over gezegd:

‘Migranten en asielzoekers dragen zelf zorg voor hun inburgering in ons land. Voor degenen die hiervoor over onvoldoende middelen beschikken, komt het kabinet met een sociaal leenstelsel dat inhoudt dat de lening wordt terugbetaald. Uitgangspunt voor het kabinet is dat het niet slagen voor het inburgeringsexamen, behoudens bijzondere omstandigheden, leidt tot intrekking van de tijdelijke reguliere verblijfsvergunning’ (VVD-CDA, 2010).

Toen na anderhalf jaar kabinet Rutte I viel, ging het tijdens de politieke campagnes van 2012 vooral over het oplossen van de economische crisis en werd er relatief weinig (in vergelijking met andere jaren) gesproken over immigratie en integratie. Toch kwam er tijdens Rutte II (VVD, PvdA, 2012-2017), op 1 januari 2013 een wetswijziging. In tegenstelling tot het vorige beleid zijn de vluchtelingen nu zelf verantwoordelijk voor hun inburgering, in plaats van de gemeenten (voorheen lag deze verantwoordelijkheid wel bij de gemeente). Er zijn ook sancties ingesteld waarbij mensen die het examen niet halen een boete moeten betalen, of hun verblijfsvergunning verliezen.

De gemeente fungeerde als belangrijke schakel onder de Wi2007

¹ Informatiesysteem Inburgering

² DUO is in 2010 ontstaan door een fusie van de Informatie Beheer Groep (IBG) en Centrale Financiën Instellingen (CFI)

Figuur 1: Overzicht verschillende instanties inburgeringstraject in 2007.

Figuur 1 geeft een overzicht van een situatie in 2007. In de figuur is te zien dat alles wat een vluchteling nodig heeft om in te burgeren, via de gemeente werd geregeld.

Door deze wetswijziging veranderde er ook nog iets anders: de taalscholen werden geprivatiseerd. Hierdoor moesten de inburgeringscursussen voortaan op de vrije markt worden ingekocht. Door dit besluit werd de nieuwkomer niet alleen zelf verantwoordelijk voor zijn inburgering, maar ook voor het uitzoeken, aanvragen en betalen van de inburgeringscursus. Hier trekt de Algemene Rekenkamer de volgende conclusie uit: ‘De

bepaalde transparantie op de cursusmarkt belemmert inburgeraars om een passend traject te kiezen' (De algemene rekenkamer, 2017).

Sinds dit nieuwe wetsvoorstel is er dus veel veranderd voor de immigranten in Nederland. Uit cijfers blijkt dat deze wetswijziging voor veel nieuwkomers nadelig is geweest. Een onderzoek van EenVandaag toont aan dat er in 2011 zo'n 25.000 mensen slaagden voor de inburgering. In 2015 waren dat er slechts 5000. 'Die cijfers zijn vrij dramatisch als je het vergelijkt met cijfers van voor de wetswijziging' - Dorine Manson, Algemeen directeur VluchtelingenWerk (Vuren, 2016).

'Doorgesloten eigen verantwoordelijkheid. Eigenlijk hebben we mensen voor een deel aan hun lot overgelaten.' Dit zei minister Koolmees van Sociale Zaken (D66) over het inburgeringsbeleid van de afgelopen jaren tijdens *Jinek* (Jinek, 2018).

In het regeerakkoord 'Vertrouwen in de Toekomst' Rutte III (VVD, CDA, D66 en ChristenUnie) wordt vooral veel aandacht (ruim 3000 woorden) besteed aan een strenger immigratiebeleid. De rol van gemeenten wordt groter, maar de verantwoordelijkheid voor de inburgering en integratie ligt nog steeds vooral bij de nieuwkomers. Wanneer vluchtelingen onvoldoende meewerken aan het inburgeringstraject, kunnen ze worden gekort op hun uitkering en maken ze minder kans op een permanente verblijfsvergunning (VVD, VDA, D66, CU, 2017).

Als men niet binnen drie jaar voor het examen slaagt, kan dat dus een boete worden bestraft. In het ergste geval wordt de verblijfsvergunning ingenomen. Hier zegt de Volkskrant het volgende over: 'Daarvan gaat volgens de Rekenkamer soms juist ook een perverse prikkel uit: nagenoeg alle migranten 'spelen op safe' en doen examen op het laagste niveau, A2. Dat is voldoende om basale gesprekjes te voeren over het weer of in een winkel. Slechts 2 procent haalt het staatsexamen NT2, waarbij de examenkandidaat veel ingewikkelder teksten moet kunnen begrijpen. In het oude systeem slaagde ruim 20 procent voor het staatsexamen. De grote terugloop komt volgens de Rekenkamer deels doordat nu een boete dreigt bij zakken. 'Daar zien we risicomijdend gedrag', aldus Vendrik. Door het risico op een boete durven veel immigranten dus geen 'moeilijke' cursus te volgen. Ze zijn bang om het niet te halen. (Stoffelen, Rekenkamer: markt voor inburgeringstoets zorgt voor perverse prikkel, 2017) Hierdoor leren mensen Nederlands op het laagste niveau Nederlands: A2. Met taalniveaus kun je dus beoordelen hoe goed iemand een taal beheerst. De niveaus lopen van A1 tot en met C2. Iemand met een A2 niveau Nederlands begrijpt woorden of namen die vertrouwd zijn en kan korte zinnen formuleren en begrijpen (Taalbrigade, sd).

'De markt voor inburgering faalt, constateert de Algemene Rekenkamer vandaag in een rapport. Slechts eenderde van de asielmigranten slaagt binnen drie jaar voor de inburgeringstoets, minder migranten combineren leren met een baan en er wordt op lager niveau examen gedaan dan voorheen. Ook stelt de Rekenkamer voor dat de gemeenten weer een veel sturende rol krijgen: zij moeten de migrant naar de juiste cursus leiden en hem tegelijkertijd aansporen naar werk te zoeken. Volgens de Rekenkamer combineerden voorheen meer migranten het leren van de taal met een opleiding of baan. 'Dat kwam doordat

gemeenten dit actief stimuleerden', zegt Vendrik. Sinds de migrant zelf verantwoordelijk is gemaakt voor zijn inburgering hebben gemeenten nauwelijks zicht op wat mensen ondernemen om te integreren' (Stoffelen, Rekenkamer: markt voor inburgeringstoets zorgt voor perverse prikkel, 2017).

Tabel 10.1

Overzicht van het inburgeringsbeleid vanaf 1998

wet	periode	doelgroep
Wet Inburgering Nieuwkomers (Win)	1998-2007	nieuwkomers (na 1998): verplicht oudkomers (voor 1998): vrijwillig
Wet Inburgering (Wi)	2007-2013	nieuwkomers (na 2007, niet EU/EER, vanaf 2011 ook niet Turks): verplicht oudkomers (voor 2007) met onvoldoende beheersing Nederlands: verplicht. vrijwillige inburgeraars: genaturaliseerden en vreemdelingen die niet tot de doelgroep behoren met onvoldoende beheersing van het Nederlands
herziene Wet Inburgering	2013-	nieuwkomers (na 2013, niet EU/EER, niet Turks)

Tabel 2: Overzicht inburgeringsbeleid vanaf 1998 (Veldheer, Jonker, van Noije, & Vrooman, 2012)

Tabel 2 geeft een overzicht van de wetten die zijn gemaakt in de afgelopen jaren zijn gehanteerd, wat betreft inburgering.

2.3 Cijfers met betrekking tot het inburgering

Asielgerechtigde [2] Peildatum: 11-09-2018	Resultaat van personen die inburgeringsplichtig werden in:				
	2013	2014	2015	2016	2017
Voldaan [4]	3.008	6.378	5.821	1.193	129
Ontheven	1.291	1.967	1.179	126	26
Nog inburgeringsplichtig	461	1.999	11.709	24.313	15.376
Totaal [3]	4.760	10.344	18.709	25.632	15.531

Gezinsmigrant Peildatum: 11-09-2018	Resultaat van personen die inburgeringsplichtig werden in:				
	2013	2014	2015	2016	2017
Voldaan [4]	3.384	5.131	2.890	1.092	373
Ontheven	157	204	78	37	13
Nog inburgeringsplichtig	450	1.012	2.758	5.225	6.005
Totaal [3]	3.991	6.347	5.726	6.354	6.391

Overig Peildatum: 11-09-2018	Resultaat van personen die inburgeringsplichtig werden in:				
	2013	2014	2015	2016	2017
Voldaan [4]	478	366	116	105	30
Ontheven	114	53	13	25	4
Nog inburgeringsplichtig	77	96	111	300	305
Totaal [3]	669	515	240	430	339

² Nareizende familieleden vallen ook onder deze categorie.

Tabel 1: Overzicht cijfers bij inburgering (Dienst Uitvoering Onderwijs, 2018)

In tabel 1 is een overzicht van de voortgangscijfers betreffende inburgering van de afgelopen jaren.

Uit tabel 1 blijkt dat er in 2017 nog 15 376 asielgerechtigden hun inburgeringsexamen moesten halen. Dit aantal is afgenomen ten opzichte van 2016, maar daarbij is ook de vluchtelingenstroom afgenomen. De asielgerechtigden moeten binnen drie jaar hun examen halen en uit de cijfers is af te leiden dat ze deze drie jaar blijkaar ook nodig hebben. Dit grote aantal nog inburgeringsplichtigen is ook te wijten aan een halvering van het slagingspercentage van het inburgeringsexamen sinds de wetwijziging in 2013. Dit is gedaald van 80% naar 39%.

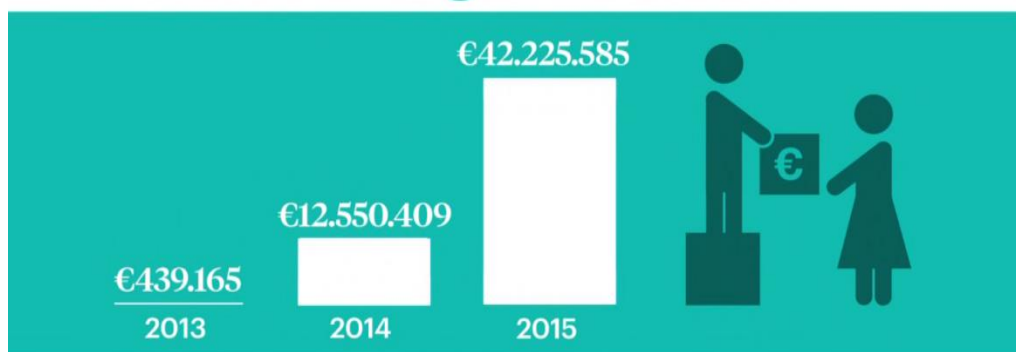
2.4 Inburgeringscursus

Om de inburgeringstest te halen, doen veel mensen eerst een inburgeringscursus. Een inburgeringscursus is een onderwijspakket dat wordt aangeboden door particulieren aan immigranten. Het heeft als doel om het nieuwe thuisland beter te leren kennen en beter te kunnen participeren aan de samenleving. Sinds 14 november 2011 is iedere inburgeringsplichtige zelf verantwoordelijk voor zijn inburgering. De cursus en het examen kosten geld. Dit moeten de asielzoekers zelf betalen. Inburgeringsplichtigen kunnen geld lenen bij Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Dit is maximaal 10.000 euro (De algemene rekenkamer, 2017). Op www.inburgeren.nl staat het volgende over de terugbetaalregeling van DUO: ‘Bent u klaar met inburgeren? U begint met terugbetalen 6 maanden later. U krijgt daarover een brief van DUO. U hoeft de lening niet in 1 keer terug te betalen. U krijgt 10 jaar

de tijd voor het terugbetalen. U betaalt elke maand een deel. DUO haalt het geld elke maand van uw bankrekening' (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd). Toch hoeven niet alle immigranten de lening terug te betalen. Er wordt namelijk onderscheid gemaakt tussen twee groepen: arbeids- en gezinsmigranten (van buiten de EU), en asielzoekers (mensen die om politieke reden asiel aanvraagt). Bij de groep asielzoekers wordt de lening van DUO kwijtgescholden, als het inburgeringsexamen binnen drie jaar behaald wordt (Stoffelen, 'Beunhazen' storten zich op inburgeringsmarkt: flink meer taalscholen, 2016).

DUO is een particuliere organisatie die werkt in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit ministerie is niet verantwoordelijk voor de inburgering. DUO zorgt voor alle oefentoetsen en praktische zaken voor de inburgeringsplichtige (Schenkel, Taken DUO inburgering, 2018).

Verstrekte leningen asielzoekers

Figuur 2: Verstrekte leningen asielzoekers in de afgelopen jaren (RTL Z, 2015)

In figuur twee is te zien dat de verstrekte leningen voor asielzoekers zijn gegroeid van €439.165 in 2013, naar €42.225.858 in 2015. Dit is een stijging van €41.786.420.

De inburgeringsplichtige moet zelf een taalschool kiezen. Er zijn inmiddels 191 bedrijfjes die deze cursussen aanbieden. Voor de wetwijziging die ervoor zorgde dat deze scholen op de vrije markt worden aangeboden (voorheen door de overheid geregeld), waren dit er nog maar 125 (Stoffelen, 'Beunhazen' storten zich op inburgeringsmarkt: flink meer taalscholen, 2016). Dit aanbod is particulier geregeld. Dit houdt in dat deze scholen geen verantwoording af hoeven te leggen bij iets of iemand en dus niet verplicht zijn hun kwaliteit te waarborgen. Elke school mag zelf zijn eigen tarief bepalen, waardoor er enorme verschillen kunnen ontstaan. Dit verschil in tarief betekent dan niet automatisch een verschil in kwaliteit. Het is voor een inburgeringsplichtige dan ook lastig te beoordelen bij welke instantie ze op de juiste plek zijn. 'We horen verhalen van beunhazen op de taalmarkt', zei minister Lodewijk Asscher (Sociale Zaken) onlangs op een conferentie over integratie in het Westland. 'Het is anekdotisch, maar er zijn bureaus bij die mensen voor cursussen ronselen met extraatjes, zoals laptops. En bureaus die erop gericht zijn een zo groot mogelijk bedrag te ronselen, en niet gericht zijn op het zo spoedig mogelijk halen van het inburgeringsexamen' (Stoffelen, 'Beunhazen' storten zich op inburgeringsmarkt: flink meer taalscholen, 2016).

Alleen de aanbieder *Blik op werk* biedt een keurmerk voor inburgeren aan, wat inhoudt dat een school met dit keurmerk een gekwalificeerde cursusaanbieder is. Het aanbod van instanties met dit keurmerk is echter beperkt, waardoor het zou kunnen dat veel inburgeringsplichtigen ook naar een andere, niet gekwalificeerde, aanbieder moeten gaan.

Blik op werk stelt een aantal eisen aan een school om een keurmerk te mogen krijgen. Zo moet een school een bepaald slagingspercentage halen en moeten ze een tevredenheidsonderzoek afnemen. De docenten moeten minimaal Pabo hebben gedaan en Nederlands op NT-2 niveau beheersen. Toch worden er geen eisen gesteld aan bijvoorbeeld aan de maximale klassengrootte of het minimale aantal lessen per week.

2.5 Participatieverklaring

Het doel van een participatieverklaring is om nieuwkomers kennis te laten maken met de kernwaarden van de Nederlandse samenleving. Dit geldt voor alle nieuwkomers, dus zowel voor asielmigranten, als voor migranten die naar ons land komen voor gezinsvorming of gezinshereniging. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zegt er in een factsheet het volgende over: ‘In dit traject maken statushouders¹ kennis met de ‘kernwaarden’ van de Nederlandse samenleving. Het traject bestaat uit een inleiding in de Nederlandse kernwaarden en de ondertekening van de participatieverklaring.’

Een participatieverklaring is dus een soort contract wat een nieuwkomer moet tekenen om aan te geven dat hij kennis heeft genomen aan de spelregels en kernwaarden van de Nederlandse samenleving, deze respecteert en dat hij actief een bijdrage wil leveren aan onze samenleving (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016).

Door de wetwijziging is vanaf 1 oktober 2017 het participatieverklaringstraject verplicht voor nieuwkomers. Het participatieverklaringstraject is door deze wetwijziging dus ook sinds juli 2017 een verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen geworden. De participatieverklaring moet bij de gemeente worden opgevraagd, nadat de immigrant is ingeschreven bij een gemeente. Het inschrijven wordt door de IND gedaan. De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbieden van dit traject (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016).

Alle nieuwkomers moeten in het eerste jaar na vestiging in een gemeente het traject rond de participatieverklaring hebben afgerond. Het traject duurt een half jaar. Tijdens dit traject biedt Vluchtelingenwerk in opdracht van de gemeente een aantal workshops aan.

In het verleden (voor juli 2017) startte de statushouders zijn inburgeringstraject met inburgeringslessen. Nu starten zij daar pas mee wanneer zij het participatieverklaringstraject hebben afgerond. Alle gemeenten zijn verplicht om dit traject uit te zetten en statushouders een participatieverklaring te laten ondertekenen.

Op gemeente.nu.nl staat het volgende over het voor de gemeente beschikbare budget voor het participatietraject: ‘Met de wijziging van de Wet inburgering is ook vastgelegd dat gemeenten asielmigranten maatschappelijke begeleiding gaan aanbieden om ze wegwijs te maken in hun woonplaats en hulp te geven bij de start van de inburgering. Gemeenten kunnen deze

¹ Een statushouder is iemand met een voorlopige of voorwaardelijke verblijfsvergunning

maatschappelijke begeleiding deels zelf invullen. Zo krijgen zij ook meer regie op de start van de inburgering van lokale nieuwkomers. Het budget voor gemeenten is eerder al verhoogd van 1000 euro naar 2370 euro per asielmigrant.’ De participatiewet biedt ondersteuning op financieel gebied aan iedereen die rechtmatig in Nederland blijft en niet zelf in zijn onderhoud kan voorzien. Statushouders die in een gemeente wonen, niet werken en ook niet worden ondersteund door bijvoorbeeld het COA, kunnen een aanvraag indienen voor bijstand (Gemeente.nu, 2017).

Statushouders die weigeren de verklaring te ondertekenen, kunnen een boete krijgen van 340 euro. Daarnaast kan een gevolg zijn dat de verblijfsvergunning wordt ingenomen. Dit kan een gevolg zijn, omdat zoals eerder al vermeld, de participatieverklaring nu een verplicht onderdeel is geworden van het inburgeringsexamen. En als het inburgeringsexamen niet binnen drie jaar behaald wordt, kan een consequentie zijn dat de verblijfsvergunning wordt ingenomen.

In 2014- 2015 is er door middel van een pilot gekeken naar de werking van het participatietraject. Deze pilot is uitgevoerd in 13 gemeenten. Op de site van Vereniging Nederlandse Gemeenten staat het volgende over deze pilot: ‘Uit de pilot blijkt bovendien dat een ruime meerderheid van de statushouders positief reageert op de trajecten. Ze zijn zich meer bewust van de basisprincipes van de Nederlandse samenleving en meer geneigd om zich snel actief op te stellen.’ (Vereniging voor Nederlandse gemeente, 2016)

2.6 Onderdelen inburgeringsexamen

Vervolgens start het traject inburgering. Het inburgeringsexamen bestaat uit 6 onderdelen:

- Spreken
- Lezen
- Schrijven
- Luisteren
- Kennis Nederlandse maatschappij (KNM)
- Oriëntatie Nederlandse arbeidsmarkt (ONA)

Omschrijving	Bedrag
Schrijven	€ 50,-
Spreken	€ 60,-
Luisteren	€ 50,-
Lezen	€ 50,-
Kennis Nederlandse Maatschappij	€ 40,-
Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt	€ 40,-
Totaal	€ 290,-

Tabel 3: Alle inburgeringsexamens en de prijs (Dienst Uitvoering Onderwijs, 2017)

Tabel 3 geeft een overzicht van alle inburgeringsexamens die een asielzoeker moet maken, en hun bijbehorende kosten.

Niet elk onderdeel moet gehaald worden door elke inburgeringsplichtige. Wanneer iemand sinds 1 januari 2017 inburgeringsplichtig is geworden, moeten alle bovenstaande onderdelen gehaald worden. Dit heeft te maken met het verschuiven van de verantwoordelijkheid van de inburgering naar de inburgeringsplichtige zelf sinds 1 Januari 2017 (Dienst Uitvoering Onderwijs, 2017).

2.7 Inhoud en beoordeling inburgeringsexamens

Spreken

Een inburgeringsplichtige moet het spreekniveau halen van A2 (Dienst Uitvoering Onderwijs, 2017). Dit houdt in: “Ik kan een reeks uitdrukkingen en zinnen gebruiken om in eenvoudige bewoordingen mijn familie en andere mensen, leefomstandigheden, mijn opleiding en mijn huidige of meest recente baan te beschrijven” (Taalbrigade, sd). Via de zakelijke website van DUO² is een beoordelingsformulier te vinden waarin staat dat de kandidaten worden beoordeeld op adequaatheid, woordenschat en woordgebruik, grammaticale correctheid, vloeïendheid, coherentie en uitspraak (Dienst Uitvoering Onderwijs, 2017). Het examen

² Niet gemaakt voor inburgeraars en wordt niet naar verwezen

wordt gemaakt op de computer, waarbij de kandidaat moet luisteren naar de fragmenten en hier vervolgens vragen over moet beantwoorden (Dienst Uitvoering Onderwijs, 2017).

Lezen

Voor het leesexamen moet de kandidaat ook minimaal niveau A2 behalen. Dit houdt in: “Ik kan zeer korte eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen.” (Taalbrigade, sd). Er moet dus een tekst gelezen worden en vervolgens moeten daar vragen over worden beantwoord (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd).

Schrijven

Het schrijfexamen moet ook behaald worden op het A2 niveau. Dit houdt in: “Ik kan korte, eenvoudige notities en boodschappen opschrijven. Ik kan een zeer eenvoudige persoonlijke brief schrijven, bijvoorbeeld om iemand voor iets te bedanken.” (Taalbrigade, sd). Het examen bestaat uit onderdelen van correspondentie, vrij schrijven (persoonlijke gegevens) en het invullen van een formulier. (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd).

Luisteren

Het luisterexamen moet ook behaald worden op het A2 niveau. Dit houdt in: “Ik kan zinnen en de meest frequente woorden begrijpen die betrekking hebben op gebieden die van direct persoonlijk belang zijn (bijvoorbeeld basisinformatie over mezelf en mijn familie, winkelen, plaatselijke omgeving, werk). Ik kan de belangrijkste punten in korte, duidelijke en eenvoudige boodschappen en aankondigingen volgen.” (Taalbrigade, sd). Het zijn allemaal fragmenten waar de inburgeraar vragen over moet beantwoorden (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd).

Over het niveau van bovenstaande examens hebben wij een interview gehad met Annemieke Langen, docente aan het Drenthe College. Zij heeft hier haar professionele mening op gegeven, hiervoor wordt u verwezen naar bijlage 3b.

Kennis van Nederlandse Maatschappij (KNM)

Het examen KNM wordt gemaakt door het bureau ICE. Op basis waarvan zij deze examens maken en wat je er precies voor moet kunnen en weten is onduidelijk. Via een erg omslachtige weg kun je op hun site terecht voor informatie over het examen, door in de zoekbalk iets over inburgeren in te typen. Daar wordt men echter doorverwezen naar DUO voor meer informatie over het inburgeringsexamen. Voor iemand die daadwerkelijk wil gaan inburgeren, is dit erg nuttig, maar een echte achtergrond over dit examen is nergens te vinden. Wel is er duidelijk dat er aan de hand van een brochure van de rijksoverheid wordt gewerkt, waar de kernwaarden staan beschreven. De drie kernwaarden zijn vrijheid, gelijkheid en solidariteit (Rijksoverheid, 2014). In de bijlage staat een gedetailleerde uitwerking van wat de rijksoverheid verstaat onder deze kernwaarden. Hier zijn dus ook doelen van dit examen uit te halen, omdat de overheid met dit examen graag duidelijk wil maken aan een statushouder dat dit de Nederlandse normen en waarden zijn, waar men zich aan moet houden. Na het behalen

van dit examen zou een statushouder er dus klaar voor moeten zijn om deze kernwaarden in praktijk te brengen. Frappant in de brochure is dat er heel rechtlijnig wordt besproken wat deze kernwaarden inhouden, maar dat er relatief weinig praktijkvoorbeelden zijn. Ook komt de gemiddelde inburgeringsplichtige ook weinig in aanraking met praktijkvoorbeelden, omdat ze er vrij in zijn om hier geen les in te doen, of lessen online te volgen. Er is echter wel voldoende materiaal om te oefenen voor dit examen op de website van DUO, dus zou een statushouder op eigen kracht voorbereid dit examen kunnen maken. Hoeveel procent men goed moet hebben om dit examen te halen, is nergens te vinden op internet. Na e-mailcontact met DUO, waarbij zij verwezen naar het Centrum voor Toetsing en Examinering, blijkt dat ook zij geen idee hebben wie de test überhaupt maakt. Bureau ICE wil niet ingaan op de e-mail. Bij het maken van de proefexamens blijkt dat men tussen de 70 en 80% goed moet hebben om te slagen, er vanuit gaande dat alle vragen evenveel meewegen, maar ook dit is niet zeker aangezien er geen informatie van te vinden is.

Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA)

Het examen ONA is nieuw sinds 1 januari 2015 (Dienst Uitvoering Onderwijs, 2017). Het examen ziet er anders uit dan de andere examens en bestaat uit twee onderdelen. Er moet een portfolio gemaakt worden en daarnaast een cursus ONA van 64 uur gedaan worden of een gesprek met iemand van de organisatie. Het portfolio wordt gemaakt op basis van kaarten die de inburgeringsplichtige van DUO krijgt, hier krijgt hij verder geen begeleiding bij. Een cursus voldoet mits deze gevolgd is bij een school met een *Blik op werk* keurmerk. Als dit niet gebeurd is, moet er een eindgesprek gevoerd worden. Voor dit eindgesprek is echter momenteel een wachttijd van 19 weken (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd).

3. Hypothesen

Met ons onderzoek willen wij verschillende dingen proberen aan te tonen. Met deze resultaten hopen wij een aanbeveling te doen over het inburgeringsexamen ‘Kennis van de Nederlandse Maatschappij’. We hebben hierbij eerst vier hypothesen gemaakt en sommige hiervan hebben een bijbehorend model. We geven vervolgens informatie over onze respondenten, de procedure, de onderzoeksinstrumenten die we gebruikt hebben en de reden van het kiezen van de vragen die we gebruikt hebben in ons onderzoek. Hierna analyseren we de gevonden correlaties en verwerken we de resultaten aan de hand van het statische programma SPSS. Tot slot bediscussiëren we de conclusies op basis van de hypothesen die we naar aanleiding van de analyse getrokken hebben, door andere factoren mee te nemen om uiteindelijk een conclusie te trekken over de vier hypothesen.

Hypothese 1

Al onze respondenten zullen met een score 100% slagen voor dit inburgeringsexamen. Dit vermoeden wij, omdat het inburgeringsexamen bedoeld is om mensen te laten inburgeren in Nederland. Al onze respondenten komen uit Nederland, dus zouden deze mensen volledig ingeburgerd moeten zijn in onze samenleving. Hierom denken wij dat al onze respondenten zullen slagen zonder een fout te maken.

Hypothese 2

De leeftijdscategorie 0-30 presteert slechter op het inburgeringsexamen kennis van de Nederlandse maatschappij dan de leeftijdscategorie 30+. Dit vermoeden wij op basis van de grotere levenservaring die de 30+'ers hebben. Vele vragen hebben hier betrekking op, dus het zal voor hen makkelijker zijn om die te beantwoorden.

Hypothese 3

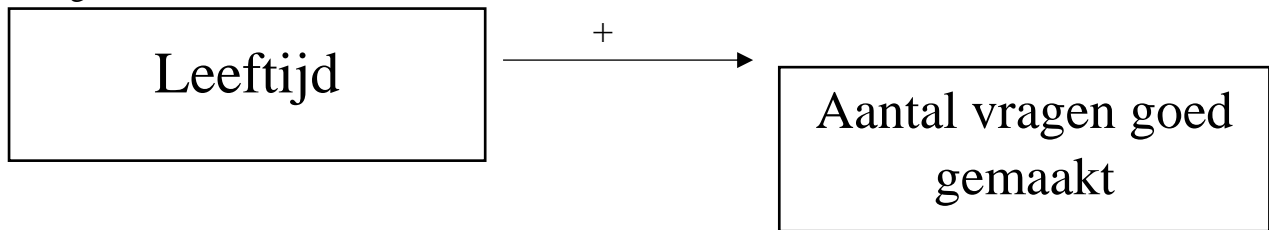
Veel mensen zullen de inschattingvragen ongeschikt vinden voor een inburgeringsexamen. Dit vermoeden wij vanwege de ophef die er ontstaan is naar aanleiding van een aflevering van Zondag met Lubach, waarin er een aantal vragen uit een inburgeringsexamen besproken werden (Lubach, 2017). Hij toonde in deze aflevering de dubbelzinnigheid van een aantal vragen aan.

Hypothese 4

Volgens deskundigen en respondenten zijn vrijheid, gelijkheid en solidariteit de belangrijkste waarden die de Nederlandse identiteit vormen. Dit is een hypothese die buiten ons kwantitatieve onderzoek valt. Wij willen deze toch verwerken, omdat wij vinden dat er geen goed antwoord op onze hoofd-en deelvragen kan worden gegeven zonder deze hypothese. Wij zullen antwoord hierop dan ook uit kwalitatief onderzoek en literatuuronderzoek halen.

4. Model

Bij de eerste hypothese hebben wij het volgende model gemaakt, wat een positief verband aangeeft:

5. Respondenten

De onderzoeksgroep bestond uit 122 mensen en zij hebben allemaal de vragenlijst volledig ingevuld. Om te scannen wie er precies antwoord hebben gegeven op de vragen, hebben wij vier vragen gesteld die ons inzicht geven over de achtergrond van de respondenten. Hieruit komt voort dat 69,6% van de respondenten onder de leeftijdscategorie van <30 valt. 30,4% is dus 30+. Daarnaast hebben we ook antwoord gekregen op het opleidingsniveau van de respondenten. 3,3% heeft VMBO gedaan, 11,5% havo, 42,6% VWO, 8,2% MBO, 22,1% HBO en 18,0% WO. Bij het analyseren van de dataset stelden wij vast dat vier respondenten de test niet serieus hebben gemaakt. Deze personen hadden bijna alle vragen fout gemaakt en bij de open vragen waren de antwoorden niet serieus. Deze hebben we dus uit de dataset verwijderd. We hielden vervolgens 118 respondenten over. Toen bleek dat 27,1% van de respondenten 30+ is en 72,9 % jonger dan dertig. Van de respondenten had 3,3 % het opleidingsniveau VMBO, 8,5 % havo, 42,3 % VWO, 7,6 % MBO, 21,2 % HBO en 16,9 % WO.

	opleiding						Total
	vmbo	havo	vwo	mbo	hbo	wo	
leeftijdscategorie 0-18	4	9	42	3	4	2	64
19-30		3	6	3	2	8	22
31-50				1	6	8	15
51-70		1		1	11	2	15
70+		1			1		2
Total	4	14	48	8	24	20	118

Tabel 4: Verdeling leeftijdscategorie over opleidingsniveau

6. Procedure

We zijn geëindigd met 122 respondenten. De enquête is uitgezet van 10-07-2018 tot 01-09-2018. Deze enquête hebben wij via *survio.com* gemaakt. Onze enquête hebben wij via Facebook, verschillende e-mails en via linkjes op WhatsApp gedeeld. Het bericht bevatte informatie over het onderwerp van ons profielwerkstuk en het doel van de test. Er stond ook bij dat de vragen uit een proefexamen van DUO kwamen. Verdere instructies over het invullen stonden bij de enquête zelf. De resultaten hebben wij vergaard in een Excel bestand en een pdf met verwerkingsdiagrammen, die ook terug te vinden zijn in dit verslag. Tot slot zijn de uitkomsten geanalyseerd in SPSS.

7. Onderzoeksinstrumenten

De vragenlijst bestaat uit 31 vragen (bijlage 4a). De vragenlijst begint met vier vragen die inzicht geven in de respondenten. Deze vragen zijn optioneel in verband met privacy, maar toch heeft iedereen deze vragen ingevuld. Vervolgens zijn er 22 vragen afkomstig uit een proefexamen “Kennis van de Nederlandse maatschappij” (KNM) (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd) . Dit examen is gemaakt door Bureau ICE. Er worden twee vragen gesteld met een waardeoordeel op een schaal van 1-7. Tot slot zijn er drie open vragen die respondenten de gelegenheid heeft gegeven om hun mening te uiten en om eventuele suggesties te doen. Alle volgende vragen zijn te vinden in bijlage 4a.

7.1 Vragen achtergrond respondenten

Vraag 1 is relevant, omdat we een verband tussen ‘leeftijd’ en ‘aantal vragen goed’ proberen te vinden. Vraag 2 is nodig om de mensen met een ander land van herkomst weg te kunnen strepen, aangezien dat niet relevant is voor de onderzoeksvraag. Vraag 3 was bedoeld om een verband te kunnen zien tussen het opleidingsniveau en het opleidingsniveau, maar aangezien dit niet echt relevant is voor het onderzoek, hebben wij besloten deze vraag niet te gebruiken. Vraag 4 is relevant om het antwoord op deze vraag te vergelijken met de later volgende vraag over het niveau van dit inburgeringsexamen en om te kijken hoeveel talen een Nederlander spreekt als inzicht voor wat de Nederlandse samenleving kenmerkt.

7.2 Vragen Kennis van de Nederlandse Maatschappij

Deze proefexamens zijn voor iedereen beschikbaar die zoekt naar ‘Oefenen’ onder het kopje ‘Inburgeringsexamen’. Er zijn drie verschillende proefexamens voor het onderdeel KNM. De vraagstelling is gelijk aan die van de echte examens. De datum van het opstellen van deze vragen is onbekend. Begeleiding voor dit examen is, zoals te lezen onder het kopje ‘Inhoud en beoordeling inburgeringsexamen’, wel aanwezig, maar niet verplicht. Er is daarom ook weinig achtergrond te vinden over dit examen. De rijksoverheid heeft echter wel een brochure gemaakt (bijlage 1) met de kernwaarden die hieruit zouden moeten volgen. We hebben daarom de vragen verdeeld onder deze drie kernwaarden .De overige vragen behoeven een eigen uitleg. De vragen die wij hebben uitgekozen uit de proefexamens zijn geselecteerd wegens verschillende redenen. Af en toe leek een vraag tegenstrijdig in de zin van dat er onduidelijkheid ontstaat over het verwachte antwoord, soms leek een vraag lastig of niet te beantwoorden wegens het gebrek aan context en andere vragen waren simpelweg moeilijk te beantwoorden zonder er vooraf iets over te leren of mee te maken.

Vraag 2 en 6 zijn bedoeld om de inburgeraar te laten zien hoe er in Nederland om wordt gegaan met vrijheid en hoe men zich zou moeten opstellen in situaties die hier mee te maken hebben.

De vragen 4, 5, 14 en 20 vallen onder de waarde gelijkheid. Deze vragen zijn bedoeld om de inburgeraar te laten weten dat iedereen een gelijke behandeling in Nederland verdient en dat wij als volk elkaar ook als gelijken moeten behandelen.

Vraag 22 wordt gekenmerkt door de waarde solidariteit. In Nederland is het belangrijk dat we dingen voor elkaar doen, zonder er meteen een eigen winst uit te halen. Men moet iets doen voor de samenleving, dat wil Rijksoverheid een inburgeraar bijbrengen.

Er kan een apart kopje komen wat betreft algemene beleefdheid en Nederlandse gewoontes, waar de volgende vragen onder vallen. Deze zijn echter erg subjectief, aangezien er in Nederland verschillende dingen worden verstaan onder beleefd zijn. Ook gewoontes verschillen per persoon. Dit is ook erg afhankelijk van je leeftijd, achtergrond en leefomgeving. Toch worden de antwoorden op deze vragen gezien als die van de gemiddelde Nederlander. De volgende vragen vallen hieronder: 1, 10, 15, 17, 21 en 22. Deze vragen hebben ook niets met vrijheid, gelijkheid of solidariteit te maken zoals deze waarden beschreven staan in de overheidsbrochure (bijlage 1a).

Ook is er een apart kopje te maken voor de praktische zaken, zoals gezondheidszorg en financiën. Volgens wethouder van Gent zijn dit soort zaken erg belangrijk, omdat ze gericht zijn op gewoontes die vaak meegenomen zijn uit het thuisland van een statushouder, zoals bij ziekte meteen naar een specialist gaan in plaats van de huisarts (bijlage 3a). De vragen laten dus zien hoe die gewoonten verschillen van die in Nederland. Vaak is voor deze vraag praktische kennis vereist, aangezien sommige woorden onbekend zouden kunnen zijn. De volgende vragen vallen hieronder: 3, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 16 en 19.

7.3 Overige vragen

Vervolgens zijn er twee vragen gesteld waar de respondenten via een schaalverdeling antwoord konden geven. De eerste vraag: “In hoeverre komen de Nederlandse normen en waarden naar voren in de voorgaande vragen volgens u?” kon beantwoord worden op een schaal van 1 tot 7, waarbij 1 zeer slecht betekende en 7 zeer goed. De tweede vraag: “In hoeverre denkt u dat dit bijdraagt aan de inburgering van een vreemdeling?” kon op dezelfde manier beantwoord worden. We hebben voor deze schaalverdeling gekozen, omdat er zo duidelijkheid bestaat over een subjectief waardeoordeel. De verdeling van 1-7 is gekozen zodat er ook een neutraal antwoord (4) kan worden gegeven.

Tot slot werden er drie open vragen gesteld om de respondent een mening te kunnen laten geven over de vragen uit het inburgeringsexamen. Deze vragen staan in de bijlage 4b.

Alle gegevens zijn vergaard in Excel en daarin gecodeerd, zijn vervolgens in SPSS gezet en hierin verder geanalyseerd. Er is hierbij alleen gekeken naar de 22 vragen uit de vragenlijst van Rijksoverheid. De andere vragen waren namelijk persoonlijk of open vragen.

7.4 Beoordeling bruikbare vragen

	Component					
	1	2	3	4	5	6
vr10	,966					
vr05	,966					
vr06	,874		,307			
vr18	,864		-,352			
vr22	,837					
vr20	,828					
vr17	,782		-,319			
vr02	,723		,511			
vr19	,708		-,380			
vr12	,585					,327
vr04	,572			,317		
vr09	,521	,355				-,269
vr21	,506		,343		-,415	
vr08		,738				
vr16		,540				
vr13	,314	,394		-,543		
vr15			,275	-,525	,341	
vr14		-,493			,549	
vr11		,337	,327	,377	,546	
vr07		,305	-,271	,387		,542
vr01	,364	-,381	-,284			-,399
vr03		,364		,344		-,378

Tabel 5: Eerste analyse factoranalyse

In deze tabel worden de vragen verdeeld onder factoren waarmee ze samenhangen.

Bij de eerste analyse hebben wij ontdekt dat (bijna) alle vragen te verdelen zijn in twee categorieën. In de tabel is dit te zien, omdat bijna alle getallen onder nummer één of twee staan. Vraag tien tot en met 21 (van boven naar beneden in de tabel), hebben wij in categorie één geplaatst en alle vragen daaronder (vraag acht tot en met drie), in categorie twee. Vraag vijftien hebben we buiten beschouwing gelaten, omdat deze vraag niet in categorie één of

twee valt. Vier van de vragen met een hogere CA vallen onder de categorie ‘praktische zaken en financiën’ en twee onder de categorie ‘beleefdheid en gewoontes’, zoals gesteld onder het kopje ‘instrumenten’.

Daarnaast hebben we bij de eerste analyse van de gegevens in SPSS de betrouwbaarheid van de vragenlijst beoordeeld met een Cronbach’s Alpha (CA) formule. Dit bleek 0,768 te zijn, wat in principe betrouwbaar is, een gangbare CA ligt namelijk tussen de 0,70 en 0,90.

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	122	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	122	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,768	,880	22

Tabel 6: Eerste analyse Cronbach’s Alfa

Het kan echter nog beter, zo hebben wij ontdekt. Er zijn namelijk verschillende vragen die de CA zouden verhogen. Bij de meesten was dit verschil minimaal, maar er was een uitschieter met een CA van 0,792 mocht deze vraag verwijderd worden. Dit betreft vraag 14: “Hanna en Jan hebben nieuwe burens. Ze heten Peter en Su. Peter en Su zijn niet getrouwd. Hanna vindt dit gek. Wat kan Hanna het beste doen?”. Deze vraag hebben we dan ook uit de lijst gehaald voor de verdere resultaten. Deze vraag zorgt dus voor een mindere betrouwbaarheid van de vragenlijst. Deze vraag werd redelijk gemaakt door de respondenten (70% had deze goed). Andere vragen die een hogere CA hadden na verwijdering zijn: 3, 7, 8, 11, 15. Dit verschil was echter zo klein, dat we deze vragen er in hebben gehouden.

In de verwachting dat de CA zou stijgen hebben we vraag 14 verwijderd uit de dataset. Ook de vier respondenten, die noodzakelijk weg moesten, zijn verwijderd en zo ontstond er een nieuwe dataset. Er ontstond toen tot onze verbazing een CA van 0,478. De vragenlijst is dus niet betrouwbaar. Ook kwam er een waarschuwing dat de vragen 2, 5, 6, 10, 18 weggehaald moesten worden, omdat er geen ‘variantie’ in zat. De vragen weken niet of nauwelijks af van elkaar. Je kunt aan de hand van de antwoorden dus niks ontdekken, omdat je niet kunt weten waar het resultaat aan ligt, aangezien vrijwel alle respondenten de vraag hetzelfde gemaakt hebben. Dit wil zeggen dat de vraag onbruikbaar is geworden, omdat je er niets mee kunt meten.

		N	%
Cases	Valid	118	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	118	100,0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,478	,449	16

Tabel 7: Tweede analyse Cronbach's Alfa

Niet alleen de CA veranderde na het opschonen van de dataset. We hebben ook gekeken naar de factoranalyse, waarbij we de vragen konden categoriseren. Het doel van de inburgeringstest is om de drie normen en waarden, vrijheid, gelijkheid en solidariteit, te laten testen en daarnaast vonden we nog twee andere categorieën, namelijk beleefdheid en praktische/financiële zaken. We verwachtten dit terug te zien in de factoranalyse, maar dit bleek niet het geval te zijn.

	Component					
	1	2	3	4	5	6
vr10	,966					
vr05	,966					
vr06	,874		,307			
vr18	,864		-,352			
vr22	,837					
vr20	,828					
vr17	,782		-,319			
vr02	,723		,511			
vr19	,708		-,380			
vr12	,585					,327
vr04	,572			,317		
vr09	,521	,355				-,269
vr21	,506		,343		-,415	
vr08		,738				
vr16		,540				
vr13	,314	,394		-,543		
vr15			,275	-,525	,341	
vr14		-,493			,549	
vr11		,337	,327	,377	,546	
vr07		,305	-,271	,387		,542
vr01	,364	-,381	-,284			-,399

Tabel 8: Tweede analyse factoranalyse

In de tabel boven is te zien dat er niet meer een onderscheidende factor meer tussen zit, maar dat alles redelijk verdeeld is over wel zeven factoren. Ook komen vele vragen in meerdere factoren voor, waaruit dus weinig overzicht bestaat tussen de vragen. Hieruit blijkt dus ook dat de vragen niet allemaal hetzelfde meten, maar soms wel meerdere dingen, waardoor er eigenlijk geen conclusie kan worden getrokken op basis van de antwoorden van respondenten, omdat dit de vragen, naast de lage CA, heel onbetrouwbaar maakt.

8. Analyse

Alle gegevens zijn vergaard in Excel en daarin gecodeerd, zijn vervolgens in SPSS gezet en hierin verder geanalyseerd. Er is hierbij alleen gekeken naar de 16 vragen uit de vragenlijst van Bureau ICE. De andere vragen waren persoonlijke of open vragen. Hier hebben wij verschillende correlaties ontdekt.

8.1 Correlatie 1

Dit is de correlatie tussen leeftijd en de totaalscore.

	Mean	Std. Deviation	N
leeftijdscategorie	1,89	1,153	118
totaalscore	18,63	1,748	118

Tabel 9: Het gemiddelde (M) en de standaarddeviatie (SD) van de leeftijdscategorie en de totaalscore*

*Toelichting bij de tabel: De leeftijdscategorie is gecodeerd met 1 (<30) en 2 (30+). De totaalscore is het aantal van 16 vragen

De gemiddelde leeftijdscategorie is 1,89 met SD= 1,153. De totaalscore is 18,63 met SD= 1,748. Dit betekent dat de respondenten gemiddeld 84,68% van de vragen goed hebben.

Correlations

		leeftijdscategorie	totaalscore
leeftijdscategorie	Pearson Correlation	1	,412**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	118	118
totaalscore	Pearson Correlation	,412**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	118	118

Tabel 10: De correlatie tussen leeftijd en totaalscore*

* Toelichting bij de tabel: een correlatie is positief bij +1, negatief bij -1 en 0 bij geen relatie. De sterkte van de correlatie is te zien bij 'totaalscore' Dit houdt in: $0.00 < r < 0.30$: nauwelijks of geen correlatie, $0.30 < r < 0.50$: lage correlatie, $0.50 < r < 0.70$: middelmatige correlatie, $0.70 < r < 0.90$: hoge correlatie, $0.90 < r < 1.00$: zeer hoge correlatie.

Er bestaat een positief verband tussen de leeftijdscategorie en de totaalscore. Dit wil zeggen: hoe hoger de leeftijd, hoe hoger de totaalscore. Dit is echter een lage correlatie, dus het is lastig te zeggen of dit een significant verband aangeeft.

8.2 Correlatie 2

Dit is de correlatie tussen opleidingsniveau en de totaalscore.

	Mean	Std. Deviation	N
opleiding	3,80	1,430	118
totaalscore	18,63	1,748	118

Tabel 11: Het gemiddelde (M) en de standaarddeviatie (SD) van het opleidingsniveau en de totaalscore*

*Toelichting bij de tabel: het opleidingsniveau is gecodeerd met 1 (VMBO), 2 (havo), 3 (VWO), 4 (MBO), 5 (HBO) en 6 (WO).

Het opleidingsniveau blijkt een M=3,80 met SD=1,430 te hebben. Dit wil zeggen dat het gemiddelde opleidingsniveau vooral bij VWO ligt. De totaalscore is 18,63 met SD= 1,748. Dit betekent dat de respondenten gemiddeld 84,68% van de vragen goed hebben.

		opleiding	totaalscore
opleiding	Pearson Correlation	1	,380**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	118	118
totaalscore	Pearson Correlation	,380**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	118	118

Tabel 12: De correlatie tussen het opleidingsniveau en de totaalscore

Er bestaat een positief verband tussen het opleidingsniveau en de totaalscore. Dit wil zeggen dat de totaalscore hoger is naarmate het opleidingsniveau stijgt. De correlatie is echter laag (.380) dus het is lastig te zeggen of dit een significant verband is. Echter, het is wenselijker een nog lagere correlatie te hebben en een correlatiecoëfficiënt van 0, zodat er geen verband bestaat tussen het opleidingsniveau en de totaalscore.

8.3 Correlatie 3

Dit is de correlatie tussen de leeftijdscategorie en het opleidingsniveau.

	Mean	Std. Deviation	N
leeftijdscategorie	1,89	1,153	118
opleiding	3,80	1,430	118

Tabel 13: Het gemiddelde (M) en standaarddeviatie (SD) van de leeftijdscategorie en het opleidingsniveau

De gemiddelde leeftijdscategorie is 1,89 met SD= 1,153. Het opleidingsniveau blijkt een M=3,80 met SD=1,430 te hebben. Dit wil zeggen dat het gemiddelde opleidingsniveau vooral bij VWO ligt.

		leeftijdscategorie	opleiding
leeftijdscategorie	Pearson Correlation	1	,551**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	118	118
opleiding	Pearson Correlation	,551**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	118	118

Tabel 14: De correlatie tussen de leeftijdscategorie en het opleidingsniveau

Er bestaat een positief verband tussen de leeftijdscategorie en het opleidingsniveau. Dat wil zeggen dat hoe ouder men wordt, hoe hoger het opleidingsniveau is. Er bestaat een middelmatige correlatie van ,551 tussen het opleidingsniveau en de leeftijdscategorie, wat een significant verband is.

9. Resultaten

Naast de correlaties kijken we natuurlijk ook naar het resultaat van de gemaakte vragen. Daarbij kijken we naar hoe de vragen gemiddeld (M) zijn gemaakt en wat de standaarddeviatie (SD) is. We kijken hierbij alleen naar de opgeschoonde data, aangezien de eerste analyse onbruikbaar is.

	Mean	Std. Deviation	N
vr01	,96	,202	118
vr03	,30	,459	118
vr04	,97	,182	118
vr07	,63	,486	118
vr08	,38	,488	118
vr09	,87	,335	118
vr11	,65	,478	118
vr12	,96	,202	118
vr13	,82	,384	118
vr15	,69	,466	118
vr16	,81	,398	118
vr17	,99	,092	118
vr19	,98	,130	118
vr20	,98	,130	118
vr21	,95	,221	118
vr22	,98	,130	118

Tabel 15: Tweede analyse beschrijvende statistieken

Zoals blijkt uit de bovenstaande tabel zijn de vragen 3 en 8 ontzettend slecht gemaakt met $M=,30$ en $SD=,459$ voor vraag 3 en voor vraag 8 is dit $M=,38$ en $SD=,488$. Ook vraag 7 ($M=,63$ $SD=,486$), vraag 11 ($M=,65$ $SD=,478$) en vraag 15 ($M=,69$ $SD=,466$) zijn niet boven de gewenste ,80 gehaald. Dit zijn, op vraag 15 na, allemaal vragen die betrekking hebben op de categorie ‘praktische zaken en financiën’. Dit is te verklaren, omdat er vaak woorden in staan waar een bepaalde kennis voor nodig is, zoals het woord ‘huurtoeslag’. Voor onze respondenten waren deze woorden blijkbaar niet bekend en kan dat een reden zijn dat de vragen slecht zijn gemaakt. Vraag 15 valt onder de categorie ‘algemene beleefdheid en gewoontes’ en kan verklaard worden door de lastigheid van het inschatten van de situatie. De respondent moet inschatten wat het beste is om te doen in de situatie als Nederlander zijnde en blijkbaar zijn de mogelijke antwoorden hierop niet onderscheidend genoeg om te kunnen herkennen wat men als Nederlander zou moeten doen. Men zou zich af kunnen vragen of de vraag ook te maken heeft met de waarde ‘vrijheid’ aangezien het te maken heeft met de vrijheid van meningsuiting. Het gewenste antwoord is echter niet datgene wat met de vrijheid

van meningsuiting te maken heeft, maar juist om je aan te passen in de situatie, daarom behoort vraag 15 niet tot de categorie van de waarde vrijheid.

Uit het positieve verband tussen leeftijdscategorie en totaalscore, onderzocht bij correlatie 1, blijkt dat de categorie 30+ hoger scoort. Zo blijkt dat de categorie <30 gemiddeld 3,69 fouten maakt per persoon, terwijl de categorie 30+ gemiddeld slechts 1,31 fouten per persoon maakt. In onderstaande tabel staat de totaalscore in verband met de leeftijdscategorie uitgewerkt.

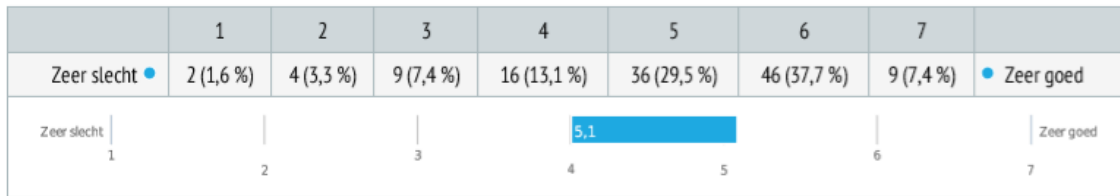
		totaalscore									Total	
		12	14	15	16	17	18	19	20	21		22
leeftijdscategorie	0-18	1		2	5	11	19	14	10	2		64
	19-30		1		2	4	8	4	1	2		22
	31-50							2	3	9	1	15
	51-70						4	3	3	2	3	15
	70+						1	1				2
Total		1	1	2	7	15	32	24	17	15	4	118

Tabel 16: Totaalscore per leeftijdscategorie

Ook blijkt dat er een positief verband bestaat tussen het opleidingsniveau en de totaalscore, onderzocht bij correlatie 2. De uitwerking hiervan is te zien in onderstaande tabel.

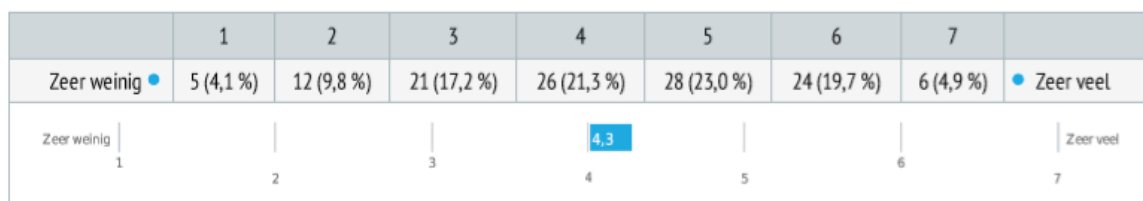
		totaalscore									Total	
		12	14	15	16	17	18	19	20	21		22
opleiding	vmb o				1		2	1				4
	havo				1	4	1	4	4			14
	vwo	1		1	3	8	19	11	3	2		48
	mbo		1		1	2		2	1	1		8
	hbo			1	1	1	5	2	5	7	2	24
	wo						5	4	4	5	2	20
Total		1	1	2	7	15	32	24	17	15	4	118

Daarnaast zijn er twee vragen op schaalniveau gemeten om de respondent een waardeoordeel te kunnen geven.

Figuur 3: Antwoorden in schaalverdeling op de vraag: In hoeverre komen de Nederlandse waarden en normen naar voren in de voorgaande vragen volgens u?

Deze schaalverdeling laat zien dat de respondenten de Nederlandse waarden en normen meer goed dan slecht naar voren vinden komen, maar het baart ons zorgen dat dit geen grotere overtuiging laat zien, aangezien het streven wel van goed tot zeer goed is, en niet matig, zoals nu.

Figuur 4: Antwoorden in schaalverdeling op de vraag: In hoeverre denkt u dat dit bijdraagt aan de inburgering van een vreemdeling in Nederland?

In de bovenstaande figuur komt naar voren dat men vrijwel neutraal is wat betreft de bijdrage van het examen KNM aan de inburgering van vreemdeling. Hier wensen we uiteraard een hogere score, maar het blijkt dat de inhoud van de test nog niet erg problematisch is, volgens de respondenten.

Tot slot zijn er drie open vragen gesteld. Aangezien deze in SPSS niet te verwerken zijn, worden deze antwoorden verwerkt in de discussie. Hier is echter geen conclusie uit te trekken, aangezien het allemaal meningen zijn van niet-deskundigen. Het is echter wel goed voor onze beeldvorming van hoe de respondenten denken over dit examen.

10. Discussie

Hypothese 1: *Al onze respondenten zullen met een score 100% slagen voor dit inburgeringsexamen.*

Omdat we niet konden vinden hoe een examenkandidaat precies wordt beoordeeld, hebben wij onze cesuur op 80% gesteld. Om de betrouwbaarheid van ons onderzoek te verhogen, hebben wij vier respondenten uit onze data moeten verwijderen. Dit waren respondenten die het onserieus in hebben gevuld en daardoor een hele lage score hadden. Daarnaast hebben wij ook de vragen 2, 5, 6, 10, 14 en 18 (zie bijlage) uit onze dataset verwijderd, omdat de Cronbach's Alfa hiervan omhoog zou gaan. Hierdoor eindigde wij met 16 vragen, en 118 respondenten. Bij 80% goed, zou een respondent dus 12,8 (wij hebben 13 gehanteerd) vragen goed moeten beantwoorden. Wij hebben berekend (ook in de analyse, correlatie 1) dat onze respondenten gemiddeld 84,68% van de vragen goed hebben. Gemiddeld gezien slaagt dus iedereen voor dit inburgeringsexamen. Toch slaagt lang niet iedereen met 100% goed. Slechts elf respondenten zijn met 100% goed geslaagd. Dit is 9,3% van alle respondenten. Onze eerste hypothese klopt dus niet.

Hypothese 2: *De leeftijdscategorie 0-30 presteert slechter op het inburgeringsexamen kennis van de Nederlandse maatschappij dan de leeftijdscategorie 30+.*

Na het onderzoeken van het aantal fouten per leeftijdscategorie, blijkt dat deze hypothese correct is. De leeftijdscategorie <30, bestaande uit 86 respondenten (72,9%), heeft in totaal 317 fouten gemaakt (88% van de fouten). Omdat deze leeftijdscategorie echter een groter deel van de respondenten beslaat, hebben we het aantal fouten per respondent berekend. Dit is 3,69 fout per respondent. Bij de leeftijdscategorie 30+, bestaande uit 32 respondenten (27,1%), zijn er in totaal 43 fouten gemaakt, wat 1,34 fout per respondent oplevert. Dit verschil kan verschillende redenen hebben. 30+'ers hebben meer levenservaring, die erg handig blijkt te zijn bij het maken van een inburgeringstest. Daarnaast kan het zijn dat de 30+'ers zorgvuldiger zijn bij het maken van de inburgeringstoets, aangezien het gemiddelde opleidingsniveau hoger ligt bij deze respondentengroep.

Hypothese 3: *Veel mensen zullen de inschattingsvragen ongeschikt vinden voor een inburgeringsexamen.* Deze hypothese hebben wij onderzocht door gebruik te maken van een aantal open vragen. De eerste vraag die wij hierover stelden was: 'Zijn u dingen opgevallen aan de vraagstelling en/of mogelijke antwoorden?' De meeste antwoorden die zijn gegeven zijn: 'Geen context', 'Rare vragen', 'Ingewikkeld en soms niet duidelijk wat het antwoord moet zijn' en 'Het was me niet altijd direct duidelijk hoe de karakters zich tot elkaar verhouden.'

Er zijn in verhouding maar weinig mensen die iets positiefs over de vragen te zeggen hebben. Vooral: 'Geen probleem', 'Duidelijk' en 'n.v.t.' werden dan als antwoord gegeven. Veel mensen vinden dat de vragen geen context geven, en dat ze niet altijd het goede antwoord uit kunnen kiezen, omdat soms meerdere antwoorden mogelijk lijken te zijn.

Daarna stelden wij de vraag of onze respondenten het niveau van dit examen ‘voldoende’ vinden. Een aantal mensen antwoorden hier dat ze het niveau niet echt goed kunnen beoordelen, omdat ze bijvoorbeeld de cesuur³ niet weten en niet weten hoe goed iemand Nederlands begrijpt wanneer hij of zij dit examen maakt. Uit de antwoorden van deze open vragen kunnen wij concluderen dat onze derde hypothese klopt, omdat de meeste mensen een negatieve mening hebben over de vragen.

Er zitten ook een aantal beperkingen aan ons onderzoek. Zo kunnen wij niet controleren of mensen de waarheid invullen, mensen kunnen in principe aanklikken dat ze bijvoorbeeld uit Nederland komen, terwijl dat niet zo is. Het is voor ons vrijwel onmogelijk te achterhalen wie het wel eerlijk invult en wie niet. Daarnaast bestaat ons onderzoek uit 118 respondenten, wat niet een volledige weerspiegeling is van de totale Nederlandse samenleving. Verder weten wij niet de precieze cesuur die de overheid gebruikt, dus kunnen wij niet precies vaststellen of iemand daadwerkelijk is geslaagd voor het examen of niet. Wij hebben daarom zelf de cesuur op 80% gezet. Dit betekent dat onze respondenten minimaal 12,8 (wij hanteerden 13) vragen goed moeten hebben.

Hypothese 4: *Volgens deskundigen en respondenten zijn vrijheid, gelijkheid en solidariteit de belangrijkste waarden die de Nederlandse identiteit vormen.* Hiervoor hebben wij verschillende bronnen geraadpleegd. Allereerst hebben we gekeken naar een toespraak van toenmalig prinses Máxima (bijlage 1b). De bekende uitspraak: “'Dé Nederlander bestaat niet.’” komt uit deze toespraak. Een aantal jaren heeft Máxima zich beziggehouden met het uitzoeken van de Nederlandse identiteit. In 2007 gaf zij daarom voor de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) een toespraak. De WRR had toen net een rapport over identificatie met Nederland geschreven. De uitspraak van Máxima werd door het Nederlandse volk over het algemeen niet goed ontvangen, al was de uitspraak erg uit zijn verband gerukt. Máxima geeft namelijk meerdere argumenten voor hoe zij de Nederlandse identiteit dan wél ziet, zoals “Nederland is veel te veelzijdig om in één cliché te vatten” en “Juist verscheidenheid en vermenging geven ons kracht.”. Directeur Paul Schnabel van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) geeft tijdens een lezing in Rotterdam Máxima volledig gelijk. Hij stelt dat: “Het concept Nederlandse identiteit rust primair op emotionele beleving en mythologisering van het verleden. Onze gemeenschappelijke geschiedenis stelt in werkelijkheid minder voor dan wij denken.” Opvallend is dat beiden niet spreken van de drie gestelde kernwaarden van de Nederlandse samenleving door Rijksoverheid (bijlage 1a). Beide spreken niet over vrijheid, gelijkheid en solidariteit, waarbij Paul Scheffer (bijlage 1c) dat wel doet zodra hij over Nederlandse normen en waarden spreekt met betrekking op inburgering. De belangrijkste reden die Scheffer geeft voor het falen van het inburgeringsbeleid is het niet waar kunnen maken van de eigen normen en waarden. ‘Vrijheid, gelijkheid en solidariteit’ waar we de inburgeraars over willen leren, kunnen we zelf maar moeilijk bij hen in praktijk brengen en soms worden ze zelfs compleet tegenstrijdig met deze waarden behandeld. Daarnaast stelt Scheffer dat er vanuit de geschiedenis door Nederlanders altijd al gestreefd werd naar gelijkheid, maar we behandelen vluchtelingen niet gelijk. Scheffer vraagt zich af

³ Beoordelingsschaal

hoe we hen dan wel kunnen leren dat gelijkheid een van de belangrijkste waarden is die onze samenleving te bieden heeft. In een vragenlijst van het historisch nieuwsblad (bijlage 2) werd ook gevraagd naar wat de respondenten zagen als de Nederlandse identiteit. Allereerst werd de vraag gesteld of de ondervraagden überhaupt vonden dat er een Nederlandse identiteit bestaat. Met een volmondige 92% antwoordden ze 'ja', waarbij de groep jongeren vooral het percentage laat zakken met een 82% 'ja'. Ook het volledig Nederlands zijn schijnt belangrijk te zijn, want 60% vindt het onwenselijk dat de mogelijkheid voor een dubbel paspoort bestaat. Het wordt pas echt interessant wanneer er gevraagd wordt naar wat de ondervraagden het meest bepalend vinden voor de Nederlandse identiteit. Het beheersen van de Nederlandse taal voert de boventoon met 70 %, gevolgd door de Nederlandse geschiedenis met 60 %. Op drie staat het Nederlands landschap en koningshuis met 39 % en plekje vier en vijf worden door eetgewoonten(27%) en sportprestaties(12%) beslagen. Hier wordt dus niets gezegd over normen en waarden, maar puur praktijkvoorbeelden. Tot slot hebben wij onze respondenten in de vragenlijst ook gevraagd wat zij vinden dat de Nederlandse samenleving typeert. Hier komen gelijkheid en vrijheid heel erg duidelijk naar voren, met name gelijkheid tussen man en vrouw wordt benadrukt. Omgangsnormen en ongeschreven sociale regels komen ook veel naar voren. Opvallend is dat ook tolerantie tegenover andere culturen en elkaar accepteren belangrijk is volgens de respondenten, iets waarvan Paul Scheffer (bijlage 1c) en Stella van Gent (bijlage 3a) denken dat juist averechts werkt bij het inburgeren in de Nederlandse samenleving. Er blijkt na het raadplegen van al deze bronnen dus dat vrijheid, gelijkheid en solidariteit wel degelijk belangrijke waarden zijn die de Nederlandse identiteit vormen, maar lang niet volstaan om de hele Nederlandse identiteit in te vatten.

11. Conclusie

In dit onderzoek hebben wij geprobeerd de hoofdvraag: ‘In hoeverre realiseert het huidige inburgeringstraject de vooraf gestelde doelen?’. Met behulp van de volgende deelvragen hebben wij geprobeerd deze vraag te beantwoorden:

- Welke instanties zijn betrokken bij de inburgering?
- Wat houdt het immigratiebeleid in en wat zijn de doelen hiervan?
- Hoe verloopt de asielprocedure?
- In welke mate slagen Nederlanders voor de inburgeringstest?
- Op wat voor manier wordt de Nederlandse samenleving/identiteit neergezet in de inburgeringstest?
- Wat is de algemene opvatting over de Nederlandse normen en waarden?

Wij hebben hierbij gebruik gemaakt van literatuuronderzoek, kwantitatief onderzoek met behulp van een vragenlijst en het houden van interviews. Hier hebben wij ondervonden dat de vooraf gestelde doelen, die door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gesteld zouden moeten worden, eigenlijk helemaal niet duidelijk zijn. Het probleem begint dus al bij het maken van het inburgeringsbeleid. De doelen die wij wel hebben kunnen vinden zijn natuurlijk het niveau Nederlands wat een inburgeraar op de onderdelen spreken, luisteren, lezen en schrijven moet halen. Wij betwijfelen echter wel de keuze voor dit niveau, omdat het relatief laag is. Ook Annemieke Langen, die lesgeeft aan statushouders, is van mening dat dit niveau te laag is. Ze geeft les aan het Drenthe College en ziet dat haar leerlingen vooral leren om hun examens te halen, in plaats van het Nederlands echt goed te beheersen. Daardoor integreren ze volgens haar niet goed genoeg in onze maatschappij. Dit komt volgens Annemieke ook door de privatisering van de taalscholen. Ze merkt dat er vooral bij de cursisten veel druk ligt op het slagen.

Het examen ONA, wat pas sinds een aantal jaren een verplicht onderdeel is, heeft goed omschreven doelen en heeft een duidelijke werkwijze voorhanden. Het examen KNM, wat wij in ons kwantitatief onderzoek uitgelicht hebben, is het meest discutabele examen. Om uit te zoeken wie verantwoordelijk was voor het maken van deze examens zijn wij door verschillende organisaties van het kastje naar de muur gestuurd. Daarnaast stond er amper informatie over op de sites van de verschillende betrokken organisaties, het leek er voor ons op, alsof ze ook niet willen dat iemand achter deze informatie komt. We kunnen ons hierom goed inbeelden hoe vervelend zou moeten zijn voor iemand die niet eens uit Nederland komt en de taal niet kent, maar dingen moet weten om goed in te kunnen burgeren.

Uiteindelijk hebben wij een brochure van de overheid gevonden waarin de drie belangrijkste kernwaarden van de Nederlandse samenleving beschreven worden (bijlage 1a). Deze brochure krijgen de asielzoekers en er wordt verwacht dat ze deze kernwaarden accepteren en begrijpen. Hierom verwachtten wij dat deze kernwaarden ook in grote getalen terug zouden komen in het examen KNM. In ons onderzoek hebben wij vier hypothesen gesteld om de betrouwbaarheid van dit examen te onderzoeken en of het examen de vooraf gestelde doelen wel behaald. Hieruit bleek dat het examen op meerdere vlakken niet betrouwbaar genoeg is om als graadmeter te dienen voor de mate van ‘ingeburgerdheid’. Daarnaast bleken de vooraf gestelde waarden ook minder naar voren kwamen dan wij wensten te zien. Om nog wat meer

inzicht te krijgen in de totstandkoming van deze kernwaarden, hebben wij literatuuronderzoek gedaan naar de Nederlandse normen en waarden en hierbij een hypothese gesteld die binnen een kwalitatief onderzoek valt. Uiteindelijk kunnen wij concluderen dat de vooraf gestelde doelen niet voldoende behaald zijn, als deze gereduceerd kunnen worden tot het einddoel: Een statushouder moet na het inburgeringstraject volledig ingeburgerd zijn als Nederlander. De doelen zijn hiervoor niet zorgvuldig genoeg geformuleerd en er is bij het uitvoeren van het beleid niet genoeg toezicht op de kwaliteit hiervan.

12. Aanbeveling

Op basis van de discussie en de conclusie willen wij graag een aantal aanbevelingen doen. Allereerst een aanbeveling voor het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Zij zijn verantwoordelijk voor het beleid achter de inburgering sinds de privatisering van de inburgering. Zorg ervoor dat er een duidelijker beeld komt van wat het ministerie wil bereiken met de inburgering en zorg ervoor dat DUO hier goed op kan aansluiten. Daarnaast zijn wij ervan overtuigd dat de privatisering een foute beslissing is geweest. Het zorgt voor een onoverzichtelijke samenstelling van de taalscholen, voor moeilijke waarborging van kwaliteit en het zorgt voor veel stress bij de statushouders zelf. Wij willen Rijksoverheid aanbevelen meer verantwoordelijkheid aan de gemeente te geven. Stella van Gent, wethouder bij gemeente Súdwest-Fryslân, is het met deze aanbeveling eens. Ze wil graag een gedwongen traject, zodat iedereen naar dezelfde school gaat en een hoog niveau Nederlands leert. Ze wil ook meer zeggenschap over hoe de mensen inburgeren, en op wat voor niveau. Wij geloven ook dat gedwongen trajecten een paar van de eerdergenoemde problemen zou kunnen oplossen en dat het voor meer eenheid in het inburgeringstraject zal zorgen. Ook Vluchtelingenwerk vindt de privatisering een fout. Vluchtelingenwerk heeft destijds al hun zorgen geuit heeft over hoe de privatisering van de inburgeringscursussen uit zou pakken. Hun zorg ging niet alleen niet over het privatiseren van de cursussen op zich, maar vooral over het gebrek aan begeleiding van vluchtelingen om de juiste cursus te vinden. Eerst waren gemeenten hiervoor verantwoordelijk, maar met de privatisering verviel die taak van de gemeenten. Vluchtelingen werden, kortom, aan hun lot overgelaten. Ze spraken nog geen Nederlands, maar kregen ook geen hulp om de juiste cursus te vinden. Hierdoor kwamen en komen er nu nog steeds veel vluchtelingen in de problemen. Inmiddels probeert Vluchtelingenwerk de vluchtelingen zo goed mogelijk te helpen, maar zeker in het begin waren er veel mensen die met de verkeerde cursus waren begonnen omdat gemeenten niet meer hielpen.

Tot slot willen wij aanbevelen dat Rijksoverheid beter gaat nadenken over een manier waarop de statushouders worden onderwezen in de Nederlandse normen en waarden. Uit het literatuuronderzoek blijkt wel dat een Nederlandse identiteit bestaande uit normen en waarden erg complex is en te veelzijdig om met een relatief simpel examen zomaar bij te kunnen leren. Ook hierover zegt Stella van Gent dat er meer tijd en intensievere begeleiding voor nodig is voor een inburgeraar om de Nederlandse samenleving te leren kennen. Ook Annemieke Langen denkt dat het nodig is voor een statushouder om al functionerend in de samenleving te leren, waar dus een strikter beleid voor nodig is. We moeten accepteren dat de tijd van Nederlands beleid op basis van tolerantie passé is en niet meer vol te houden is in de multiculturele setting van ons land. We moeten vasthouden aan onze kernwaarden, maar een vooruitstrevend immigratiebeleid creëren. Kortom, er is nog veel werk aan de winkel voor het Nederlandse immigratiebeleid, maar we hebben er alle vertrouwen dat er samen een mooie en multiculturele samenleving uit voort kan komen.

13. Nawoord

Het doel van dit PWS was om een goed beeld te krijgen van het inburgeringsproces in Nederland. We wilden onderzoeken in hoeverre het huidige inburgeringstraject de vooraf gestelde doelen realiseert. Het schrijven van dit PWS hebben wij als erg leerzaam en interessant ervaren. Wij zijn trots op het resultaat en zijn blij dat we deze periode af mogen sluiten. Onze samenwerking had eigenlijk niet beter kunnen verlopen. Eigenlijk al vanaf het begin af aan, bespraken we met elkaar wat er gedaan moest worden, en verdeelden we de taken. We hebben uiteindelijk ruim 120 uren aan ons PWS besteed. Gedurende het onderzoekproces hebben we het ook af en toe wel moeilijk gehad. Doordat het onderwerp ons zo erg aansprak, verdwaalden we af en toe een beetje in de hoeveelheid informatie die we hadden. Dit kwam vaak omdat we alle bronnen die we tegenkwamen zelf heel erg interessant vonden, maar niet altijd betrekking hadden op ons PWS. Tijdens de PWS-week in juli zijn wij begonnen met onze enquête uit te zetten en de reacties hierop waren erg positief en al snel hadden we veel resultaat, wat ons motiveerde door te gaan. Na de zomervakantie merkten wij dat ons PWS lastig was te combineren met het reguliere schoolwerk en we gaven dan ook vaak de prioriteit aan wat wij leuker en belangrijker vonden, namelijk het PWS. Wellicht was dit voor onze schoolresultaten niet helemaal gunstig, maar we hebben er geen spijt van. In de weken na de zomervakantie hebben we veel werk verricht in het kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Af en toe misten wij misschien wat motivatie voor dingen die we moeilijker vonden en wat we daarom te veel uitgesteld hebben, maar uiteindelijk zijn daar geen onoverkomelijke problemen ontstaan. We zijn ontzettend blij dat we samen dit profielwerkstuk neer hebben kunnen zetten dat bij ons past, waar wij ons ei in kwijt konden en waar we met ons hart en ziel aan gewerkt hebben. Wij hebben vooral geleerd om kritisch op onszelf te zijn. Ook hebben wij geleerd om goed samen te werken en om kritiek van elkaar ook te accepteren.

Luut van Gent en Silke van der Wal
Sneek, 21 oktober 2018

Bibliografie

- Abdulaziz. (sd). *Persoonlijke verhalen*. Opgehaald van Vluchtelingenwerk:
<https://www.vluchtelingenwerk.nl/persoonlijke-verhalen/vluchteling/abdulaziz-23>
- Aharouay, L. (2018, juli 5). *Een nieuwe vraag voor het inburgeringsexamene*. Opgehaald van NRC: <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/07/05/nietszeggendheid-verpakt-in-patriottisme-a1608943>
- Besselink, L. F. (2005). *Inburgering, gelijke behandeling en verblijfsrecht van vreemdelingen in Nederland*. Den Haag: Adviescommissie voor vreemdelingenzaken. Opgeroepen op juli 12, 2018, van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/241767>
- Bronckhorst gemeente. (2007). *Beleidsnotitie inburgering 2007*. Gemeente. Bronckhorst: college van burgemeester en wethouders. Opgeroepen op juli 12, 2018, van http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Bronckhorst/63039/63039_1.html
- Bureau ICE. (2018). *inburgeringsexamen*. Opgeroepen op juli 10, 2018, van [toets.nl](https://www.toets.nl/nt2/inburgeringsexamen): <https://www.toets.nl/nt2/inburgeringsexamen>
- Centraal Orgaan opvang Asielzoekers. (datum onbekend). *Programma voorbereiding op inburgering*. Opgeroepen op mei 9, 2018, van Coa: <https://www.coa.nl/nl/voorgemeenten/programma-voorbereiding-op-inburgering>
- College voor Toetsen en Examens. (2018, maart 21). *25 jaar Staatsexamen Nt2*. Opgeroepen op april 12, 2018, van [cvte](https://www.cvte.nl/actueel/weblog/weblogberichten/2018/blog-25-jaar-staatsexamens-nt2): <https://www.cvte.nl/actueel/weblog/weblogberichten/2018/blog-25-jaar-staatsexamens-nt2>
- De algemene rekenkamer. (2017). *Inburgering, Eerste resultaten van de Wet inburgering 2013*. algemene rekenkamer. Opgeroepen op juli 11, 2018, van <https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2017/01/24/inburgering>
- Dienst Uitvoering Onderwijs. (2017, oktober 3). *Inburgeren*. Opgeroepen op juli 10, 2018, van Duo zakelijk: <https://www.duo.nl/zakelijk/inburgeren/>
- Dienst Uitvoering Onderwijs. (2017, oktober 3). *Inburgeringsexamen*. Opgehaald van duo zakelijk:
<https://www.duo.nl/zakelijk/inburgeren/examens/inburgeringsexamen/beoordelingsmodellen-en-eindtermen.jsp>
- Dienst Uitvoering Onderwijs. (2018). *Voorgangscijfers Inburgering Totaal Nederland*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap.
- Dienst Uitvoering Onderwijs. (2018). *Voortgangscijfers inburgering Totaal Nederland*. Duo. Opgeroepen op juli 11, 2018, van <https://www.duo.nl/data/Totaal%20Nederland.pdf>

- Dienst Uitvoering Onderwijs. (sd). *Examen doen*. Opgehaald van inburgeren: <https://www.inburgeren.nl/examen-doen/index.jsp>
- Dienst Uitvoering Onderwijs. (sd). *Lening terugbetalen*. Opgehaald van Inburgeren: <https://www.inburgeren.nl/inburgeren-betalen/lening-terugbetalen.jsp>
- Dienst Uitvoering Onderwijs. (sd). *Oefenexamens inburgeringsexamen*. Opgehaald van inburgeren: <https://www.inburgeren.nl/examen-doen/oefenen.jsp>
- Galidi, R. A. (2016). In R. a. Galidi, *Hoe ik talent voor het leven kreeg* (pp. 9-35). Amsterdam: Jurgen Maas.
- Gemeente.nu. (2017, juni 21). *Participatieverklaring verplicht onderdeel inburgering*. Opgehaald van gemeente.nu: <https://www.gemeente.nu/sociaal/participatieverklaring-verplicht-onderdeel-inburgering/>
- Historisch Nieuwsblad. (2018, juni). Nationale identiteit: veel trots, weinig kennis. *Historisch nieuwsblad*.
- Immigratie en Naturalisatiedienst. (2015, augustus). Voordat uw asielprocedure begint. IND. Opgeroepen op juli 9, 2018, van https://ind.nl/Documents/RVT_Nederlands.pdf
- Jinek. (2018, juli 2). *Minister Wouter Koolmees wil het inburgeringsbeleid radicaal veranderen*. Opgehaald van evajinek.kro-ncrv: <https://evajinek.kro-ncrv.nl/fragmenten/minister-wouter-koolmees-wil-het-inburgeringsbeleid-radicaal-veranderen>
- Koninklijk Huis. (2007, september 24). *Toespraak van Prinses Máxima, 24 september 2007*. Opgehaald van koninklijk huis: <https://www.koninklijkhuis.nl/documenten/toespraken/2007/09/24/toespraak-van-prinses-maxima-24-september-2007>
- Lubach, A. (2017, januari 22). Inburgeren. Hilversum: vpro. Opgeroepen op februari 2018, 28, van https://www.vpro.nl/zondag-met-lubach/speel~POMS_VPRO_7084412~inburgeren~.html
- Nieuwsuur. (2015, september 2). Minder nieuwkomers burgeren in. Opgeroepen op juli 12, 2018, van <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2055584-minder-nieuwkomers-burgeren-in.html>
- NOS. (2018, mei 23). Journaal . Hilversum. Opgeroepen op juli 10, 2018, van <https://nos.nl/uitzending/33411-nos-journaal.html>
- NRC. (2007, september 25). Máxima: "Nederlandse identiteit nog niet ontdekt". *NRC*.
- Rijksoverheid. (2014, mei 22). *Kernwaarden van de Nederlandse samenleving*. Opgehaald van rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2014/05/21/kernwaarden-nederland>

- Rijksoverheid. (2015, november 17). *Hoe verloopt het aanvragen van asiel?* Opgehaald van rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/procedure-asielzoeker>
- Rijksoverheid. (datum onbekend). *Inburgering en integratie van nieuwkomers*. Opgeroepen op juli 9, 2018, van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/nieuw-in-nederland/inburgering-en-integratie-van-nieuwkomers>
- Rijswijk, J. v. (2007, oktober 10). 'Máxima zie geen onvertogen woord'. *Trouw*.
- RTL Z. (2015). Verstrekte leningen asielzoekers. Hilversum, Noord-Holland, Nederland.
- Scheffer, P. (2000, januari 29). Het multiculturele drama. *NRC*.
- Schenkel, A. (2018, februari 28). Rol van Duo bij inburgering. (S. v. Wal, Interviewer)
- Schenkel, A. (2018, maart 26). Taken DUO inburgering. (S. v. Wal, Interviewer)
- Sleegers, F. (2007). *In debat over Nederland : Veranderingen in het discours over de multiculturele samenleving en nationale identiteit*. Amsterdam: Amsterdam University Press. Opgeroepen op juli 12, 2018, van <http://www.oopen.org/search?identificer=340028>
- Stoffelen, A. (2016, november 16). 'Beunhazen' storten zich op inburgeringsmarkt: flink meer taalscholen. *de Volkskrant*.
- Stoffelen, A. (2017, januari 24). Rekenkamer: markt voor inburgeringstoets zorgt voor perverse prikkel. *de Volkskrant*.
- Taalbrigade. (sd). *Taalniveaus*. Opgehaald van taalbrigade: <http://www.detaalbrigade.nl/taalniveaus/>
- Veldheer, V., Jonker, J.-J., van Noije, L., & Vrooman, C. (2012). *Een beroep op de burger*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2016, december). *Integratie en participatie voor gemeenten*. Opgehaald van vng: <https://vng.nl/files/vng/20161213-factsheet-integratie-participatie-gemeenten.pdf>
- Vereniging van Nederlandse Gemeentes. (2016, december). *Integratie en Participatie voor gemeenten*. Opgehaald van Vgn: <https://vng.nl/files/vng/20161213-factsheet-integratie-participatie-gemeenten.pdf>
- Vereniging voor Nederlandse gemeente. (2016, september 29). *Participatieverklaring: 7 vragen voor projectleider van SZW*. Opgehaald van vng: <https://vng.nl/onderwerpenindex/asiel/asielbeleid-en-integratie/participatieverklaring-7-vragen-voor-projectleider-van-szw>
- Vluchtelingenwerk. (2018, juli 19). *Bescherming in Nederland*. Opgehaald van vluchtelingenwerk:

<https://www.vluchtelingenwerk.nl/sites/public/u10237/Vluchtelingen%20in%20getallen%202018%20definitief%20klikbare%20inhoudsopgave%2029072018.pdf>

Vuren, R. v.-v. (2016, maart 12). *Steeds minder migranten halen inburgeringsexamen*. Opgehaald van eenvandaag.avrotros.nl/item/steeds-minder-migranten-halen-inburgeringsexamen/

VVD, VDA, D66, CU. (2017, oktober 10). *Regeerakkoord 2017 'Vertrouwen in de toekomst'*. Opgehaald van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/regering/documenten/publicaties/2017/10/10/regeerakkoord-2017-vertrouwen-in-de-toekomst>

VVD-CDA. (2010, september 30). *Regeerakkoord VVD-CDA*. Opgehaald van rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2010/09/30/regeerakkoord-vvd-cda>

Wet Inburgering, 34584 (maart 24, 2017). Opgeroepen op juli 8, 2018, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/handelingen/TK/2016-2017/54/h-tk-20162017-54-10?resultIndex=1&sorttype=1&sortorder=4>

Bijlagen

1. Literatuuronderzoek

1a. Nederlandse normen en waarden (Rijksoverheid, 2014)

Rijksoverheid heeft een bestand gemaakt wat volgens hen de Nederlands kernwaarden zijn. Voor een statushouder is dit document ook beschikbaar en het is aan te nemen dat het immigratiebeleid ook op deze kernwaarden gefundeerd is. Het is een boekje, waarin wordt uitgelegd wat in Nederland de belangrijkste normen en waarden zijn. Rijksoverheid bijt het spits meteen af door dé drie kernwaarden te noemen: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Deze worden echter niet meteen toegelicht. Vervolgens wordt namelijk het Nederlandse bestuurssysteem uitgelegd (democratie) en worden de bijbehorende rechten voor een migrant uit de EU, migrant van buiten de EU en genaturaliseerde migranten toegelicht. De uitleg vervolgt met een toelichting van de rechtsstaat, de sociale rechten en de Nederlandse samenleving. Rijksoverheid omschrijft de Nederlandse samenleving als: ‘open’ en maakt duidelijk dat er een bepaalde gedragscode heerst in Nederland, waar de asielzoeker zich aan moet houden. Deze bestaat uit het betalen van belasting, het respecteren van de verschillende overtuigingen in onze multiculturele samenleving, de vrijheid van meningsuiting en het participeren in de samenleving.

De brochure gaat verder met het toelichten van het begrip vrijheid en de verschillende vrijheden die we in Nederland hebben. Allereerst mag de Nederlander geloven wat hij of zij wil en mag hij of zij daarvoor niet minder gerespecteerd worden. Daarnaast mag de Nederlander denken, zeggen en schrijven wat hij of zij wil, zolang er maar rekening wordt gehouden met de ander. Dit standpunt wordt vervolgens in vijf alinea’s extra herhaald zodat er geen twijfel over kan bestaan dat vrijheid van meningsuiting een van de belangrijkste vrijheden is waar een Nederlander over beschikt, maar dat er wel degelijk rekening moet worden gehouden met de mate van discriminatie in de opvattingen.

Een andere vrijheid is die van de levensstijl van een persoon, die degene zelf mag kiezen. Dit moet iedereen van elkaar accepteren en niemand mag zich respectloos opstellen tegenover een ander. Ook is er in Nederland sprake van vrijheid van vereniging, waaraan ook vijf alinea’s gewijd worden om dit uit te leggen. Al deze vrijheden worden nog samengevat onder het kopje ‘zelfbeschikking’ waarnaast ook de mogelijkheid tot abortus en euthanasie wordt toegelicht.

De brochure wordt vervolgt door een hoofdstuk over ‘gelijkwaardigheid’, de tweede belangrijke kernwaarde van Nederland. Dit komt vooral neer op het belang van een gelijke behandeling, ongeacht geloof, afkomst, uiterlijk of geaardheid. Dit heeft allemaal te maken met het vorige hoofdstuk ‘vrijheid’ en het uiten daarvan. In het volgende kopje wordt gesproken over het ‘verbod op discriminatie’. Merkwaardig hier is dat er in de eerste alinea meteen gewaarschuwd wordt voor discriminatie jegens de inburgeraar. Er wordt onder andere gezegd: ‘Het komt voor dat werkgevers liever een Nederlander aannemen dan een Pool of een

Surinamer. Of dat mannen de toegang in het uitgaansleven geweigerd wordt, omdat ze van een bepaalde afkomst zijn.’ Toch wordt er wel gezegd dat dit onacceptabel is en meteen gemeld mag worden bij het daarvoor bestemde meldbureau.

Als laatste kernwaarde wordt ‘Solidariteit’ besproken onder het kopje ‘Solidariteit en werk’. Over deze waarde wordt vooral gezegd dat de dingen die de overheid niet kan regelen (met belastinggeld), vooral uit liefdadigheid op grond van solidariteit moeten worden gedaan. Dit is echter het enige wat daarover te zeggen is, aangezien het hoofdstuk vervolgd wordt met manieren om je bestaanszekerheid te garanderen en het minimumloon. Het gaat dan dus meer over praktische zaken.

Al deze onderwerpen hebben in zekere zin te maken met het creëren van een Nederlandse identiteit, om vluchtelingen een idee te geven wat het zijn van dé Nederlander inhoudt. De meningen verschillen echter enorm of ‘de Nederlander’ wel bestaat. Een van de beroemdste uitspraken hierover komt van onze eigen Koningin (de toenmalig prinses) Máxima.

1b. Toespraak Máxima Nederlandse identiteit (Koninklijk Huis, 2007)

Onze koningin Máxima is afkomstig uit Argentinië. Toen zij (toenmalig prins) Willem-Alexander trouwde, moest ook zij inburgeren in Nederland. Een aantal jaar heeft zij zich beziggehouden met het uitzoeken van de Nederlandse identiteit. In 2007 gaf zij daarom voor de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid een toespraak. Hierin zegt zij onder andere:

“Het thema identiteit houdt heel veel mensen in ons land sterk bezig. Niet alleen in de wetenschap en in politieke kringen, maar overal. Het raakt ons allemaal. Daarom is het goed dat de WRR dit onderwerp heeft uitgediept. Een ingewikkelde klus, want er zitten zoveel dimensies aan. Zo'n zeven jaar geleden begon mijn zoektocht naar de Nederlandse identiteit. Daarbij werd ik geholpen door tal van lieve en wijze deskundigen. Ik had het voorrecht met veel mensen kennis te maken. Heel veel te zien, te horen en te proeven van Nederland. Het was een prachtige en rijke ervaring waarvoor ik enorm dankbaar ben. Maar 'de' Nederlandse identiteit? Nee, die heb ik niet gevonden.”

Deze uitspraken maakten ontzettend veel los onder de Nederlanders. Plotseling leek het alsof iedereen wist wat de Nederlandse identiteit inhield, want het niet bestaan ervan zou absoluut niet kunnen. Op de weblog ‘Geenstijl’ die politiek extremistische onderwerpen veelal behandelt, barstte een discussie los na een publicatie waarin Máxima ‘een beetje dom’ wordt genoemd. In de reacties wordt meerdere malen gezegd dat iedereen die het eens is met Máxima maar gewoon moet vertrekken. Maar zodra de vraag gesteld wordt, wat er dan zo belangrijk is aan het bestaan van de Nederlandse identiteit zijn de reageerders stil.

Máxima vervolgt haar toespraak:

“Nederland is: grote ramen zonder gordijnen, zodat iedereen goed naar binnen kan kijken. Maar ook: hechten aan privacy en gezelligheid. Nederland is: één koekje bij de thee. Maar ook: enorme gastvrijheid en warmte. Nederland is: nuchterheid en beheersing. Pragmatisme. Maar ook: samen intense emoties beleven. Nederland is veel te veelzijdig om in één cliché te

vatten. 'De' Nederlander bestaat niet. Als troost kan ik u zeggen dat 'de' Argentijn ook niet bestaat. Ik vind het daarom heel interessant dat de titel van het rapport van de WRR niet is 'De Nederlandse Identiteit'. Maar: 'Identificatie met Nederland'. Dat laat ruimte voor ontwikkeling. En voor diversiteit.” “...”

Directeur Paul Schnabel van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) geeft tijdens een lezing in Rotterdam Máxima volledig gelijk. Hij stelt dat: “Het concept Nederlandse identiteit rust primair op emotionele beleving en mythologisering van het verleden. Onze gemeenschappelijke geschiedenis stelt in werkelijkheid minder voor dan wij denken. Je hoort vaak dat we vroeger zo’n eensgezind volkje waren. In werkelijkheid hadden katholieken en protestanten in Nederland volledig gescheiden werelden gecreëerd. Nederland is geforceerd tot eenheidsstaat en het is louter aan een historische toevalligheid te danken dat Venloo niet aan de Duitse, maar aan de Nederlandse kant van de grens belandde, en daarom maakt Geert Wilders nu deel uit van de ‘Nederlandse Identiteit’” Daarnaast concludeert hij op basis van een recent opinieonderzoek van de SCP dat Nederlanders wel en ding gemeen hebben, namelijk: “Alle Nederlanders vinden dat de andere Nederlanders te egocentrisch zijn. Máxima had dus gelijk, maar kreeg het niet. En dat is dan ook wel weer heel erg Nederlands.” (NRC, 2007)

In het verdere stuk van de toespraak van Máxima probeert ze haar uitspraak van het ontbreken van de Nederlandse identiteit toch nog te nuanceren:

“Het rapport van de WRR geeft veel aandacht aan functionele identificatie. Dat betekent heel simpel: elkaar leren begrijpen omdat je samen een belang deelt. Denk aan een sportclub. Of een bedrijf. Of een school. Of een buurt. Het goede daarvan is dat de nadruk niet ligt op de zichtbare verschillen tussen mensen. Maar op het gezamenlijke doel. En op ieders persoonlijke kwaliteiten. Zo kunnen vooroordelen wegsmelten. Samen spelen. Samen studeren. Samen werken. Dat geeft jonge mensen met verschillende achtergronden een gezamenlijk perspectief. Dat is enorm belangrijk in een wereld van open grenzen. We denken nog teveel in scheidslijnen. Ook nieuwkomers doen dat. Soort bij soort. Maar Nederland is geen Artis. Juist verscheidenheid en vermenging geven ons kracht. Eerder heb ik eens het volgende voorbeeld gegeven. Ik was een tijdje geleden op werkbezoek in een supermarkt. De manager vertelde dat hij had geprobeerd de omzet te verhogen met een nieuw assortiment Marokkaanse producten. Dat lukte van geen kant. Tot een kassamedewerkster met een Marokkaanse achtergrond zich ermee bemoeide. Zij gaf het advies de producten veel lager in het schap te zetten. Toen vlogen ze de winkel uit. Wat was het probleem geweest? Heel eenvoudig. De Marokkaanse huisvrouwen hadden de spullen wel willen kopen, maar ze konden er gewoon niet bij. Daarom zeg ik ook als econoom: het is goed als je organisatie mensen in huis heeft die van elkaar verschillen. Diversiteit loont. Dames en heren, volgens cijfers van de Verenigde Naties leven er op de wereld 175 miljoen mensen in een land waar ze niet zijn geboren. Ik ben een van die 175 miljoen. “...” Ik hoop dat het rapport van de WRR aanleiding zal zijn tot een open discussie zonder generalisaties over het thema 'identificatie met Nederland'. Dat zal niet meevallen. We vervallen gemakkelijk in zwart-wit denken. Maar daarmee doen we onszelf en anderen te kort. Mensen hebben altijd méer dimensies. Mensen veranderen ook. Dat is wat mensen zo bijzonder maakt: het vermogen zich te ontwikkelen.

Het is niet 'of, of'. Maar 'en, en'. Dat maakt de discussie over identiteit niet gemakkelijker. Maar wel veel interessanter.”

Haar hoop om een discussie te ontwortelen is in ieder geval werkelijkheid geworden. Dat deze zonder generalisaties over het thema 'identificatie met Nederland' zou plaatsvinden, is helaas minder goed geslaagd. Vooral op social media platformen als Facebook en Hyves debatteerden mensen over wat de Nederlandse identiteit wel niet zou zijn.

1c. Het multiculturele drama door Paul Scheffer

Paul Scheffer (1954) is hoogleraar en publicist. Naast een veelzijdige carrière in de politiek als lid van de PvdA is hij ook erg bekend geworden van een artikel dat hij in 2000 schreef, genaamd 'Het multiculturele drama' (Scheffer 2000) voor het NRC Handelsblad. In dit artikel stelt Scheffer de vele problemen van de multiculturele samenleving aan de kaart. Door het beleid wat jarenlang was gevoerd, is er volgens Scheffer een tweedeling in de samenleving ontstaan waar buitenlanders met een migratieachtergrond een etnische minderheid vormen. Hij wijt dit aan het beleid waar het ideaal 'integratie met behoud van eigen identiteit' achter zit. Vanuit de geschiedenis wordt er door Nederlanders altijd al gestreefd naar gelijkheid, maar we behandelen vluchtelingen niet gelijk. Scheffer vraagt zich af hoe we hen dan wel kunnen leren dat gelijkheid een van de belangrijkste waarden is die onze samenleving te bieden heeft. Het hele multiculturele drama wordt niet eens gelijk behandeld, er wordt al snel partij gegeven aan degenen die het hardst schreeuwen. Daarnaast zegt hij dat kinderen een achterstand oplopen wegens slechte inburgering, er is een gebrek aan straffen aangezien er jarenlang een tolerantiebeleid is gevoerd en degenen die wel succesvol inburgeren, kunnen zich moeilijk losmaken van hun achterban. De belangrijkste reden die Scheffer geeft voor het falen van het inburgeringsbeleid is het niet waar kunnen maken van de eigen normen en waarden. 'Vrijheid, gelijkheid en solidariteit' waar we de inburgeraars over willen leren, kunnen we zelf maar moeilijk bij hen in praktijk brengen en soms worden ze zelfs compleet tegenstrijdig met deze waarden behandeld. We proberen krampachtig onze eigen identiteit te behouden, maar we zouden eigenlijk beter kritisch naar onze eigen samenleving moeten kijken en leren van de het multiculturele drama in onze samenleving. (Scheffer, 2000)

2. Overige onderzoeken

2a. Onderzoek *Historisch nieuwsblad* (*Historisch Nieuwsblad*, 2018)

Het *Historisch Nieuwsblad* heeft onderzoek gedaan naar de Nederlandse identiteit door een enquête te houden onder het Nederlandse volk. Ze hebben dit ook al in 2000, 2004 en 2008 gedaan en dus konden de resultaten worden vergeleken. Het meest recente onderzoek is door de organisatie One question onder het online panel van Panelclix uitgezet onder 793 Nederlanders in de periode van woensdag 21 maart t/m dinsdag 27 maart 2018. Het onderzoeksbureau garandeert dat dit onderzoek representatief is voor de Nederlandse samenleving.

Allereerst werd de vraag gesteld of de ondervraagden überhaupt vonden dat er een Nederlandse identiteit bestaat. Met een volmondige 92% antwoordden ze 'ja', waarbij de groep jongeren vooral het percentage laat zakken met een 82% 'ja'. Ook het volledig Nederlands zijn schijnt belangrijk te zijn, want 60% vindt het onwenselijk dat de mogelijkheid voor een dubbel paspoort bestaat. Het wordt pas echt interessant wanneer er gevraagd wordt naar wat de ondervraagden het meest bepalend vinden voor de Nederlandse identiteit. Het beheersen van de Nederlandse taal voert de boventoon met 70 %, gevolgd door de Nederlandse geschiedenis met 60 %. Op drie staat het Nederlands landschap en koningshuis met 39 % en plekje vier en vijf worden door eetgewoonten(27%) en sportprestaties(12%) beslagen.

Over het beheersen van de Nederlandse taal kan iedereen het wel eens worden. Om contact te leggen, aan werk te komen en naar school te gaan, is het beheersen van de taal essentieel. Statushouders moeten ook een bepaald niveau Nederlands halen te slagen voor het examen, dus wat dat betreft zijn ze goed onderwezen wat betreft de Nederlandse identiteit. Het tweede punt wat volgens Nederlanders bepalend zou zijn voor de Nederlandse identiteit is het kennen van de Nederlandse geschiedenis. Hierover heeft het historisch nieuwsblad ook een test uitgezet, met 'basisvragen' over de Nederlandse identiteit; relatief simpele vragen die de geschiedenis van Nederland kort samenvatten. Dit heeft een bedroevend resultaat: het gemiddelde rapportcijfer is een 5,2

3. Interviews

3a. Wethouder en ambtenaar

Wij zijn in gesprek geweest met Wethouder Participatie en Integratie en Anneke de Visser. Stella van Gent is wethouder werk en inkomen in de gemeente Súdwest-Fryslân. Ze is ook wethouder participatie. Zij kijkt naar hoe de vluchtelingen zo snel mogelijk volwaardig mee kunnen draaien in onze Nederlandse samenleving. Ambtenaar Anneke de Visser is medewerkster team ondersteuning. Ze doet daar voornamelijk de uitvoering taakstelling. Als de vluchtelingen binnenkomen in Nederland, krijgen ze door het COA een gemeente toegewezen. Als ze dan in onze gemeente komen, zoekt Anneke met de woningstichting een geschikte woning voor deze mensen.

Dan stellen we de vraag welke typisch Nederlandse normen en waarden de vrouwen belangrijk vinden, en welke een vluchteling hoe dan ook zou moeten aanleren. Die vraag beantwoordt de wethouder meteen met: ‘vrijheid’. Vrij zijn om je eigen keuzes te maken en je leven te leiden zoals jij dat wilt. Ze zet tolerantie op twee; iedereen wordt in Nederland getolereerd. ‘Volgens de wet wordt er in Nederland geen bevolkingsgroep achtergesteld. In theorie krijgt iedereen evenveel kansen.’ aldus van Gent. Als voorbeeld noemt mevrouw van Gent het homohuwelijk. Anneke de Visser merkt dat dit vaak heel anders is bij vluchtelingen, ze zijn (zoveel) vrijheid niet gewend in hun thuisland. Vluchtelingen vinden het vaak lastig te accepteren dat bijvoorbeeld mannen en vrouwen hier gelijk aan elkaar zijn, of dat iedereen hier vrij is om te geloven wat hij of zij wil.

Dan laten wij een aantal vragen uit oefenexamens (Kennis van de Nederlandse Samenleving) van de overheid aan de twee vrouwen zien. We stellen ze de vraag of ze de vragen representatief vinden voor Nederland. De wethouder zegt: ‘De normen en waarden worden zo niet goed aangeleerd. Ook al wordt er in het inburgeringstraject wel aandacht besteedt aan de achterliggende gedachtes van elke vraag, het werkelijk implementeren van normen en waarden kan niet zomaar. De inburgeringstoets is dan bedoeld als eerste filter om onze normen en waarden duidelijk te maken, maar in praktijk werkt het niet. Het is ook lastig om te zeggen hoe het beter zou kunnen, want de ambities en intenties zijn wel goed. Maar als iemand zijn hele leven heeft aangeleerd dat een man hoger staat in de maatschappij dan een vrouw, zal een inburgeringscursus die gedachte niet meteen wegnemen. Dit vergt generaties aan investeren en ervaren. Je kunt het de mensen wel aanleren, maar ze moeten het daadwerkelijk ervaren en voelen. Dit gaat verder dan een cursus en een examen alleen.’ Vindt de wethouder. Anneke de Visser zegt dat de vluchtelingen pas onze vrijheid zullen erkennen, als ze het echt hebben kunnen ervaren. ‘Ze zullen dan sneller hun eigen normen en waarden loslaten. Dit kan jaren duren.’

Volgens de wethouder moeten we met elkaar erkennen dat we mensen vanuit een andere cultuur Nederland binnenhalen, die totaal andere normen en waarden hebben. ‘Natuurlijk is het inburgeringsexamen een goed middel om te toetsen of iemand deze normen en waarden snapt en accepteert, maar in praktijk werkt het niet. We moeten er eerlijker over zijn dat het maar voor een beperkt percentage aanslaat. Veel mensen wonen hier wel en zijn kalm en rustig, maar zijn in realiteit niet of niet goed ingeburgerd. Het is simpelweg bijna onmogelijk om je eigen normen en waarden te verloochenen, ook al woon je je hele leven in een ander

land.’ concludeert van Gent. Daarnaast zie ze ook vaak dat mensen uit een ander land een soort houvast zoeken. Ze houden streng vast aan het bekende van hun thuisland. Dit maakt het moeilijker om te integreren.

Beide vrouwen zijn het er dan ook over eens dat een streng beleid beter werkt dan een soft beleid. ‘Wel dingen blijven verplichten, want ik zie wat er gebeurd als er mensen binnenkomen die anders over vrijheden denken, dat deze vrijheden voor bijvoorbeeld homo’s of vrouwen steeds meer ingeperkt worden. Dit is het laatste wat ik wil, ik wil mijn vrijheid niet opgeven.’ Zegt de wethouder daarover. Het probleem in Nederland is volgens de wethouder dat we een hele lange tijd heel aardig, liefdevol en begripvol geweest. We dachten dat de nieuwkomers wel zouden inzien dat wij hier de beste normen en waarden hebben, als ze hier een tijdje zouden wonen. ‘Wij als Nederland staan natuurlijk erg open voor andere culturen, we zijn een multiculturele samenleving.’ Maar volgens haar is Nederlands nat gegaan op de ‘supertolerantie’.’ Hier ziet ze namelijk het volgende probleem ontstaan: ‘Een lange tijd was iedereen welkom voor Nederland. Nu merken we daar pas de keerzijde van. Door de verrechtsing van onze samenleving, komt er nu een tegengeluid en een soort nationalistische beweging. Vroeger was het namelijk veel minder belangrijk om een ‘echte Nederlander’ te zijn. Deze identiteitskwesie is pas echt van onze huidige tijd. Mensen willen zichzelf op de kaart zetten.’ De felheid van dit nationalisme komt volgens de wethouder waarschijnlijk doordat grote groepen mensen hun cultuur voelen wegglijpen. ‘Vooral verboden op onze tradities zijn moeilijk te accepteren. We zijn in de afgelopen jaren zó tolerant geweest, dat de generatie van nu zich veel meer afvraagt wat het nou eigenlijk betekent om Nederlander te zijn. Dit hangt ook weer samen met het feit dat de inburgering niet altijd zo voorspoedig als we zouden willen. We hebben ons te weinig beseft wat het betekent om in een nieuwe cultuur een leven beginnen.

Hier ontstaat ook een tweede probleem volgens mevrouw van Gent. Door de liefdevolle behandeling van Nederland, duurt het veel langer om de nieuwkomers echt mee te laten draaien in onze samenleving. We moeten veel duidelijker zijn wat wij willen, en ze duidelijk vertellen hoe het hier gaat. Een oplossing is volgens de wethouder: duidelijkheid. Altijd duidelijk zijn en blijven vertellen hoe alles hier werkt en hoe we hier met elkaar omgaan. Maar ook: sta naast ze en ondersteun ze waar nodig. ‘In principe is elke vluchteling die een land binnenkomt, een verstandig volwassen mens. Maar als je een heel nieuw land binnenkomt, ben je eigenlijk ook als een heel jong kind dat alles nog moet leren. Je moet ze als het ware nog opvoeden in onze samenleving.’ vertelt de wethouder. Volgens mevrouw van Gent doe je opvoeden ook niet door alleen maar lief te zijn, je moet soms ook streng en duidelijk zijn. Als de gemeente deze duidelijkheid en striktheid kan geven, komen de vluchtelingen, en dus ook wij als samenleving daar volgens de wethouder veel verder mee. De Wethouder zegt daarna dat het eens is met de plannen in kabinet Rutte III. Meer verantwoordelijkheid naar de gemeenten vindt ze een goed idee. Ze wil graag een gedwongen traject, zodat iedereen naar dezelfde school gaat en een beter niveau krijgt. Ze wil ook meer zeggenschap over hoe de mensen inburgeren, en op wat voor niveau.

3b. VluchtelingenWerk Nederland

Wij hebben via de mail een aantal vragen naar Vluchtelingenwerk Nederland gestuurd. Deze zijn beantwoord door persvoorlichter Martijn van der Linden. Vluchtelingenwerk helpt vluchtelingen een nieuw leven opbouwen in Nederland.

Wij vragen dan vanuit welke kernwaarden Vluchtelingenwerk handelt. Daar vertelt van der Linden het volgende over: ‘In ons werk proberen we altijd zowel betrokken, deskundig als betrouwbaar te zijn. Die woorden hoor je hier regelmatig voorbij komen. Betrokken bij de vluchtelingen waar we ons werk voor doen, deskundig zodat we de overheid en andere organisaties gevraagd of ongevraagd kunnen adviseren over migratie- en integratiebeleid. En betrouwbaar omdat wij ons werk niet kunnen doen als wij niet als geloofwaardig worden gezien door vluchtelingen of de overheid.’

Daarna vragen wij hoe de organisatie Vluchtelingenwerk tegen het huidige immigratiebeleid aankijkt. Daarover zegt van der Linden dat Vluchtelingenwerk vooral de houding van de Nederlandse overheid ten opzichte van vluchtelingen te afwerend vindt. Ze zien dat Nederland samen met andere Europese landen op allerlei manieren probeert Europa af te sluiten voor vluchtelingen die hier asiel aan willen vragen. Vluchtelingenwerk maakt zich zorgen over of vluchtelingen straks nog wel een kans hebben om bescherming te krijgen als ze dat nodig hebben.

Ten tweede vindt Vluchtelingenwerk dat vluchtelingen die in Nederland mogen blijven snel aan het werk of naar school moeten kunnen. En dan het liefst het werk dat of de opleiding die ze vroeger in hun land van herkomst ook deden. Maar ze merken dat niet alle vluchtelingen de kans krijgen om dit in Nederland ook weer op te pakken.

We vragen de persvoorlichter ook naar de mening van Vluchtelingenwerk over de privatisering van het inburgeringstraject. Is dat een wijs besluit geweest? Daarop antwoordt van der Linden dat Vluchtelingenwerk destijds al hun zorgen geuit heeft over hoe de privatisering van de inburgeringscursussen uit zou pakken. Hun zorg ging niet alleen niet over het privatiseren van de cursussen op zich, maar vooral in het gebrek aan begeleiding van vluchtelingen om de juiste cursus te vinden. Eerst waren gemeenten hiervoor verantwoordelijk, maar met de privatisering verviel die taak van de gemeenten. Vluchtelingen werden, kortom, aan hun lot overgelaten. Ze spraken nog geen Nederlands, maar kregen ook geen hulp om de juiste cursus te vinden. Hierdoor kwamen en komen veel vluchtelingen in de problemen. Inmiddels probeert Vluchtelingenwerk de vluchtelingen zo goed mogelijk te helpen, maar zeker in het begin waren er veel mensen die met de verkeerde cursus waren begonnen omdat gemeenten niet meer hielpen.

Tot slot vroegen wij of Vluchtelingenwerk de huidige begeleiding die een statushouder krijgt, voldoende vindt. Dat vindt van der Linden moeilijk in zijn algemeenheid te zeggen. Hij vertelt daarover dat sommige vluchtelingen kunnen nog niet eens lezen en schrijven in hun eigen taal, die hebben dan heel veel begeleiding nodig om mee te kunnen doen in onze samenleving. Misschien wel de rest van hun leven. Andere vluchtelingen willen eigenlijk helemaal niet geholpen worden en vinden hun weg in Nederland zelf wel. Het verschilt dus enorm met wie je voor je hebt. Vluchtelingenwerk is daarom wel blij met een belangrijke wijziging in het integratiebeleid: in 2020 krijgen nieuwkomers veel intensiever begeleiding bij

hun inburgeringscursus en het vinden van werk. Voor vluchtelingen die veel begeleiding nodig hebben is dat goed nieuws. Helaas duurt het nog wel even.

3d. Taalschool

Wij hebben ook telefonisch contact gehad met Annemieke Langen. Zij is nu iets meer dan een jaar inburgeringsdocent op en Drenthe College. Annemieke vertelt hoe haar normale lesdag eruitziet. Ze vertelt dat ze normaal van kwart voor negen tot twaalf uur lesgeeft. Haar cursisten krijgen dan een kwartier pauze. In principe geeft ze haar klas drie keer per week les. Ze begint dan eigenlijk altijd klassikaal met bijvoorbeeld een spreekoefening. Daarna geeft ze wat grammaticale uitleg, maar dat ligt er heel erg wat het onderwerp van de les is. De klassen bestaan gemiddeld uit tien tot vijftien mensen, maar dat is als iedereen aanwezig is. Het tarief van haar taalschool is (volgens Annemieke zelf) rond de twaalf euro per uur. Dat vindt ze zelf een beetje aan de hoge kant, het zou wel een beetje goedkoper mogen. Toch vindt ze niet dat de kwaliteit van de lessen daar minder van zou mogen worden, het moet wel in verhouding blijven. Er moet een middenweg zijn, waarbij het tarief betaalbaar blijft, maar de klassen niet te groot.

Dan stellen wij de vraag wat er voor haar veranderd is sinds de nieuwe Wet Inburgering. Dat is voor haar een lastige vraag, omdat ze nog maar een jaar voor de taalschool werkt. Toch hoort ze van haar collega's wel veel verhalen over dit onderwerp. Ze hoort dan vooral dat de inhoud van de lessen erg is veranderd. Veel mensen hebben het gevoel dat er een hoge druk op ze staat om te slagen. De lessen zijn nu meer gericht op het halen van de examens, en niet zozeer op het goed leren van de Nederlandse taal. Dit vindt ze erg nadelig. Ze zegt hierover: 'Ik zeg vaak tegen mijn cursisten als ze klaar zijn met de lessen: 'blijf alsjeblieft gewoon komen.' Het gaat mij er namelijk niet alleen maar omdat ze hun examens halen, maar dat ze goed Nederlands leren, zodat ze in de maatschappij ook veel meer mogelijkheden hebben. Ik denk wel dat het goed is dat er bepaalde eisen worden gesteld, maar de druk is te hoog voor een bepaalde groep. Die krijgen vooral erg veel stress.'

Daarna vragen wij Annemieke Langen of er dingen zijn die nu niet in de lessen aan bod komen, maar die zij wel belangrijk vindt om mee te geven aan haar cursisten. Hierover zegt ze: 'Buitenschoolse activiteiten. Er zou vanuit een school meer betrokkenheid moeten zijn bij de dingen die de vluchtelingen buiten de lessen doen.' Als voorbeeld noemt ze hierbij bijvoorbeeld stages bij gemeenten. Ze zegt dat daar nu te weinig tijd voor is, omdat veel mensen een tijdsdruk voelen om het examen te halen. Sommige van haar cursisten maken bijvoorbeeld erg goed hun huiswerk en doen goed mee in de les, maar buiten de schooluren spreken ze eigenlijk (bijna) geen Nederlands. Bij de cursisten die dat meer doen, merkt Annemieke dat deze cursisten sneller dingen oppikken. Daar zouden volgens haar de taalscholen beter op moeten letten, dit zou namelijk bijdragen aan hun ontwikkeling en integratieproces in Nederland. Hierdoor worden ze namelijk meer betrokken bij de Nederlandse samenleving.

4. Kwantitatief onderzoek

4a Vragenlijst inburgeringstest Kennis van de Nederlandse maatschappij (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd)

Persoonlijke vragen:

1. In welke leeftijdscategorie bevindt u zich?
2. Wat is uw land van herkomst?
3. Wat is uw opleidingsniveau?
4. Spreekt u meerdere talen? Zo ja, welke?

Vragen Kennis van de Nederlandse maatschappij

Vraag 1: Zara werkt in een verzorgingstehuis. De directeur komt de koffiekamer binnen. Zara heeft de directeur nog nooit eerder ontmoet. Wat kan Zara het beste doen?

- A. De directeur een hand geven en haar naam noemen
- B. Doorgaan met werken en naar de directeur zwaaien
- C. Wachten tot de directeur zelf iets tegen haar zegt

Vraag 2: Zara en Fatma kijken naar het journaal. Het gaat over de verkiezingen. Fatma vraagt: “Ga jij kiezen?”. Wat kan Zara het beste zeggen?

- A. Ja, want anders moet ik veel geld betalen
- B. Ja, want dan kan ik mijn mening geven
- C. Nee, want mijn man stemt altijd voor mij

Vraag 3: Zara en Fatma kijken naar het journaal. Het gaat over het bestuur van de provincie Drenthe. Fatma vraagt: “Wat doet dat bestuur in Drenthe?” Wat kan Zara het beste zeggen?

- A. Ze bedenken waar nieuwe huizen komen
- B. Ze maken wetten over bouwen en verbouwen
- C. Ze zeggen of je jouw huis mag verbouwen

Vraag 4: Er is een baan vrij aan de kassa in de supermarkt. Lisa zegt tegen Ali: “Ik wil daar wel werken.” Pieter, een jongen uit de klas van Lisa, wil de baan ook wel. Wie krijgt volgens Ali de baan?

- A. Lisa, omdat kassawerk voor vrouwen is
- B. Pieter, omdat jongens altijd belangrijker zijn dan meisjes
- C. Wie het beste het werk aan de kassa kan doen

Vraag 5: Lisa doet dit jaar examen op het VMBO. Ze heeft bijna haar diploma. Lisa wil daarna een opleiding volgen. Ze vertelt Ali dat ze daarna een technische opleiding wil volgen.

- A. Als je dat graag wilt, moet je dat doen.
- B. Een technische opleiding is niet goed voor meisjes.
- C. Technische opleidingen nemen geen meisjes aan.

Vraag 6: Lisa wil niet meer bij haar ouders wonen. Lisa zegt tegen Ali: “Als ik achttien ben ga ik ergens anders wonen” Wat kan Ali het beste zeggen?

- A. Als je 18 jaar bent mag je zelf ergens gaan wonen
- B. Een meisje hoort thuis te wonen bij haar ouders
- C. Je mag bij je man gaan wonen als je getrouwd bent

Vraag 7: Hanna heeft pijn in haar maag. Jan wil een dokter bellen voor Hanna. Maar in het weekend is haar huisarts er niet. Wie kan Hanna een recept geven?

- A. Een apotheker
- B. Een huisarts
- C. Een tandarts

Vraag 8: Jan en Hanna willen misschien een flat kopen. Ze gaan dan geld lenen en elke maand 500 euro rente betalen. Hanna vind dat erg veel. Jan zegt: “Maar we betalen niet alles zelf”, waarom zegt Jan dat?

- A. De belasting betaalt een deel van de rente terug
- B. Je kunt geld vragen bij de woningbouwvereniging
- C. Je kunt huurtoeslag aanvragen

Vraag 9: Jan en Hanna willen misschien een flat kopen. Ze moeten daarvoor geld lenen. Dan moeten ze elke maand rente betalen. Welke woonkosten moeten Jan en Hanna nog meer betalen?

- A. De kosten voor energie
- B. De kosten voor huur
- C. Reiskosten

Vraag 10: Hanna en Jan gaan verhuizen. Dat maakt natuurlijk veel lawaai. Ze gaan vroeg beginnen. Wat kunnen Hanna en Jan het beste doen?

- A. De verhuizers vragen heel erg stil te doen
- B. Niets, de burens maken ook wel eens lawaai
- C. Van te voren de burens even waarschuwen

Vraag 11: Mo heeft een ondernemingsplan geschreven. Daar staat in wat hij gaat verkopen. En hoeveel hij denkt te verdienen. Waarom heeft Mo dit nodig?

- A. Om een winkel te mogen kopen van de gemeente
- B. Om geld te kunnen lenen bij de bank
- C. Om zich in te schrijven bij de Kamer van Koophandel

Vraag 12: Mo ziet een ongeluk. Door het ongeluk is er een file. De politie regelt het verkeer. Wat moet Mo doen?

- A. 1-1-2 bellen
- B. De politie helpen
- C. Doen wat de politie zegt

Vraag 13: Amel gaat werken tot zes uur. Ze zoekt opvang voor Ben en Bo. Wat kan ze het beste doen?

- A. Ben en Bo naar een speelzaal brengen
- B. Informatie vragen bij een kinderdagverblijf
- C. Malika laten oppassen op haar kleine broertjes

Vraag 14: Hanna en Jan hebben nieuwe burens. Ze heten Peter en Su. Peter en Su zijn niet getrouwd. Hanna vindt dit gek. Wat kan Hanna het beste doen?

- A. Niet meer met Peter en Su praten
- B. Niets laten merken aan Peter en Su
- C. Peter en Su vertellen wat ze vindt.

Vraag 15: Hanna en Jan gaan eten bij Peter en Su. Su omt uit Thailand. Ze hebben andere gewoontes dan Hanna en Jan. Hanna en Jan kennen de gewoontes niet. Wat kunnen Hanna en Jan het beste doen?

- A. Doen wat ze zelf gewend zijn, want dat is altijd goed
- B. Goed kijken wat Peter en Su doen en dat ook doen

C. Wachten tot de buren zeggen wat ze fout doen

Vraag 16: Jan kan de huur van zijn nieuwe flat niet betalen. Wat kan Jan het beste doen?

A. Een kamer verhuren

B. Geld lenen voor de huur

C. Huurtoeslag aanvragen

Vraag 17: Ben is twee maanden oud. Amel en Mo krijgen een oproep van het consultatiebureau. Op de oproep staat: “Donderdag 8 november om 14:30” Wat kunnen Amel en Mo het beste doen?

A. De uitnodiging weggooien

B. Bellen en zeggen dat ze niet willen komen

C. Op 8 november naar het consultatiebureau gaan

Vraag 18: Mo gaat vanavond tennissen met zijn buurman. Ze hebben om zeven uur afgesproken op het tennisveld. Het is zes uur, maar Mo voelt zich te ziek om te tennissen. Wat kan Mo het beste doen?

A. De buurman bellen om de afspraak af te zeggen.

B. De buurman mailen om de afspraak af te zeggen.

C. Niets, de buurman ziet om 7 uur wel dat Mo er niet is.

Vraag 19: Zara wil graag een betaalde baan als zorghulp. Wat kan Zara het beste doen?

A. Ali vragen om een baan voor haar te zoeken

B. Bij het verzorgingshuis vragen of er een baan is.

C. Een briefje bij de supermarkt ophangen.

Vraag 20: Joop komt thuis met de bus. De buschauffeur was een vrouw. Joop zegt: “Vrouwen moeten niet op een bus rijden..” Wat kan Ali het beste zeggen?

A. Je hebt gelijk. Vrouwen moeten niet op een bus rijden.

B. Je kunt toch wachten op de volgende bus

C. Mannen en vrouwen mogen op een bus rijden.

Vraag 21: Hanna komt Su tegen. Su zegt: “Kom je een keer koffie drinken?” Dat vindt Hanna ook leuk. Wat kan Hanna het beste doen?

A. Met Su afspreken wanneer ze koffie komt drinken

B. Naar Su gaan voor koffie als Hanna tijd heeft

C. Wachten tot Su het nog een keer aan Hanna vraagt

Vraag 22: Amel krijgt een brief van de school van Malika. De school zoekt ouders die komen helpen met de knutselmiddag. Amel wil gaan helpen. Mo vraagt: “Waarom. Dat kost toch veel te veel tijd?” Wat kan Amel het beste zeggen?

A. Omdat we anders geld moeten betalen aan de school

B. Omdat we anders ruzie krijgen met andere ouders

C. Omdat we proberen te helpen als de school dat vraagt.

4b Open vragen over examen KNM

1. Zijn u dingen opgevallen aan de vraagstelling en/of mogelijke antwoorden?
2. Vindt u het niveau te hoog of te laag van deze examenvragen?

3. Wat zijn volgens u dingen die Nederland typeren, wat van belang is voor een vreemdeling om te weten?